

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Komparace postojů žen a mužů k problematice genderové
rovnosti**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Vypracovala:
Klára Oplatková

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Komparace postojů žen a mužů k problematice genderové rovnosti“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 28.4. 2011

.....
Klára Oplatková

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

.....
Klára Oplatková

OBSAH

ÚVOD	2
TEORETICKÁ ČÁST	4
1. VYMEZENÍ POJMŮ	4
2. CESTA K ROVNÝM PŘÍLEŽITOSTEM	7
2.1. HISTORICKÝ VÝVOJ	7
2.2. FEMINISTICKÉ Hnutí	12
3. GENDEROVÉ STEREOTYPY	14
3.1. GENDEROVÉ STEREOTYPY VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁNÍ DĚTÍ	14
3.2. STEREOTYPY V SOUŽITÍ ŽENY A MUŽE	20
3.3. STEREOTYPY NA TRHU PRÁCE	23
3.4. STEREOTYPY V POLITICE	26
4. POLITIKA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ	29
4.1. DŮVODY A CÍL POLITIKY ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ	29
4.2. MOŽNOSTI STRATEGIE POLITIKY ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ	31
4.3. SUBJEKTY ZAPOJENÉ DO POLITIKY ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ	34
II. PRAKTICKÁ ČÁST	35
5. METODOLOGICKÁ ČÁST	35
5.1. CÍL PRŮZKUMU	35
5.2. VYMEZENÍ TYPU METODOLOGIE	36
5.3. VÝBĚR TECHNIKY SBĚRU DAT	37
5.4. VÝBĚR VZORKU	37
5.5. POPIS PRŮZKUMU	38
6. ANALYTICKÁ ČÁST	39
6.1. METODA ANALÝZY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	39
6.2. CHARAKTERISTIKY ZKOUMANÉHO VZORKU	39
6.3. OVĚŘOVÁNÍ PRŮZKUMNÝCH HYPOTÉZ	43
6.4. SHRnutí VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU	60
ZÁVĚR	63
RESUMÉ	65
ANOTACE	66
SEZNAM LITERATURY	67
SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ	70
SEZNAM PŘÍLOH	72

ÚVOD

Ženy a muži jsou jako rozdílné strany téže mince. Navzdory své rozdílnosti bez sebe nemohou být. Přesto nejde jen o zachování rodu a naše role matek a otců. Během staletí se nevyvíjela jen naše civilizace, ale měnili jsem se i my a naše způsoby. Společně s tímto vývojem jsme přijímali a utvrzovali se v zažitém konformním chování a budovali určité společenské normy, z kterých se dalo vybočit jen těžce. Tyto normy však nemusí vždy vyhovovat, a tak časy se mění, zvláště dnes, kdy říkáme že je rychlá doba. Naše stereotypy většinou zůstávají o mnoho déle. Přenášejí se z generace na generaci, a tak na stará kolena často zjišťujeme, že máme stejné názory jako naši rodiče. Přesto ne všichni jsem stejní. Pokládáme se za jedinečné osobnosti. A mezi námi tak existují lidé, které mohou zažité stereotypy v kontrastu s dnešními možnostmi dokonce iritovat.

V současné době, zvažuji jakým směrem se bude ubírat můj život. Budu pokračovat ve studiu, najdu konečně práci nebo si založím rodinu? V souvislosti s těmito nevyřešenými otázkami jsem se setkala s různými názory (stereotypy), které stály u zrodu mého zájmu o genderovou problematiku. Vypracování této bakalářské práce: **Komparace postojů žen a mužů k problematice genderové rovnosti**, беру jako příležitost, jak prozkoumat a zjistit co si o těchto otázkách myslí lidé z mého rodného města.

Cílem teoretické práce je:

Popsat situace, v jakých se mohou ženy a muži setkat s genderovou problematikou.

Zmíněná teoretická část práce prvotně obsahuje vymezení řady pojmů důležitých pro základní orientaci v problematice. A rovněž zajímavý exkurz nabízí také následující kapitola, která obsahuje historický pohled mapující rovnost pohlaví během staletí až do současnosti. Nejpodstatnější úsek práce však spatřuji v kapitole o genderových stereotypech, kde se zaměřuji na stereotypy ve výchově a výuce dětí, partnerském životě, na trhu práce a v neposlední řadě také v politice. Problematika genderové rovnosti je široké téma, které můžeme vnímat i z pohledu změn. Tyto změny v sobě nese politika rovných příležitostí. Stejně tak jako o většině věcí v životě, nemůže také ani o rovnosti říci, že bude někdy absolutní. To ale neznamená, že politiku rovných příležitostí můžeme odepsat. Tato poslední kapitola teoretické části práce se tak zabývá

cíli, možnostmi, subjekty a nástroji politiky rovných příležitostí. Tedy tím, jak ve společnosti dosáhnout větší úrovně rovného zacházení mezi ženami a muži.

Praktická část práce bude rozdělena na metodologickou a analytickou část. V metodologické části vymezím cíl, k jehož dosažení použiji kvantitativní typ metodologie. Jedná se o deduktivní metodu potvrzování či vyvracení stanovených hypotéz. K tomuto účelu budou stanoveny příslušné hypotézy. Dále provedu výběr techniky sběru dat a výběr vzorku z populace. Průzkum jsem se rozhodla realizovat ve svém rodném městě Velká Bíteš, kde mě budou zajímat názory občanů tohoto města. Výběr vzorku z populace bude uskutečněn pomocí kvótního výběru a následná analýza zjištěných dat bude uskutečněna pomocí srovnávání průměrů kontingenční tabulky. Cílem tohoto drobného dotazníkového průzkumu bude nalézt odpověď na otázku:

Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?

Bohužel musím konstatovat, že i přes veškerou snahu zachytit problematiku genderové rovnosti komplexně, je tato otázka natolik rozsáhlá, že by vydala na několik bakalářských prací. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila jen na některá témata. Jedná se o ty, která jsou z mého pohledu nejviditelnější a nejpalčivější. Tímto krokem se snažím nejen o vlastní invenci, ale také o co největší přiblížení se k veřejnosti pomocí známých životních situací.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VYMEZENÍ POJMŮ

Problematiku genderové rovnosti považuji za rozsáhlé a odborné téma, které se sice dotýká života každého člověka, ale zároveň se v něm užívá i velké množství odborných pojmů. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla prvotně vymezit základní pojmy, důležité pro správné pochopení obsahu a smyslu práce a celé problematiky.

Gender

Jde o často definovaný pojem, který má poněkud různorodý výklad. V jedné z definic se uvádí, že slovo gender, na rozdíl od pojetí slova pohlaví, odkazuje na naučené sociální rozdíly mezi ženami a muži. Odlišnosti se navíc mění v závislosti na různém kulturním prostředí a čase.¹ Pro opravdu správné pochopení slova gender, považuji za nezbytné v první řadě nalézt odpověď na otázku: Co jsou to naučené sociální rozdíly mezi muži a ženami? Pokládám to za jeden z důležitých úkolů celé práce.

Slovo gender je převzato z anglického jazyka. Opravdovou zásluhu na jeho používání ve svém dnešním významu má John Money. Tento známý psycholog zabývající se intersexualitou slovo převzal z lingvistiky, kde jeho původní význam znamenal rod.² Význam tohoto slova se tedy značně změnil a v českém překladu by byl velice matoucí, zvláště když se slovo gender používá v mnoha spojeních. Například jako genderová rovnost nebo genderové role.

Je tedy důležité pochopit, že gender se týká sociálního pohlaví, které je v interakci se společensko-kulturními vlivy.

Na rozdíl od pohlaví, které je dané biologicky se tedy gender mění, protože jde o naučený a ukládaný způsob chování a vystupování žen a mužů, tak jak se chovají v určité kultuře a čase.³

¹ ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žen a mužů*. 2.vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005.

² Internetové stránky translidé Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: www.translide.cz/john-money.

Genderová rovnost

I k vymezení tohoto slovního spojení existuje mnoho různých definic jako například tato: „Genderová rovnost znamená stejnou viditelnost, stejné postavení a stejnou účast obou pohlaví ve všech sférách veřejného a soukromého života. Genderová rovnost je opakem genderové nerovnosti, nikoliv generových rozdílů, a jejím cílem je prosazovat plnohodnotnou účast žen a mužů ve společnosti.“⁴ Genderovou rovnost tedy chápu jako rovnost v oblasti sociálního a kulturního pohlaví, které se učíme interakcí s kulturou v určitém čase.

Genderové role

Jaká bude genderová role, to je v podstatě první informace, kterou se žena o svém dítěti dozví. Nejde jen o holou biologickou skutečnost, ale rozhodne se tak, jakým směrem se bude ubírat sociální vývoj dítěte jako ženy nebo jako muže.⁵ Je to vlastně skupina očekávání, která definuje způsoby, jakými by se měli ženy a muži chovat v různých specifických situacích. Každý z nás hraje v životě více rolí, ale ve spojení s genderem, můžeme hovořit o základním rozlišení rolí na základě našeho pohlaví.

Feminismus

Jedním z pojmů, který se váže k genderové rovnosti je pojem feminismus. „Je to název pro komplex ideologií, sociálních teorií a politických hnutí, jejichž cílem je výzkum a potírání jevů, které lze považovat za projevy a součást utlačování žen jako sociální skupiny. Feminismus si klade za cíl zahrnutí ženských práv pod lidská práva a zlepšení životních podmínek žen.

Mezi další požadavky patřilo vydobytí základních občanských práv (volební právo, právo na majetek, vzdělání, ochranu před formami násilí, atp.).“⁶

Genderový postoj

Pojem, který se používá na označení stupně přijetí anebo schvalování společenských přesvědčení o genderu, genderových stereotypů a genderových rolí.

³ ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žen a mužů*. 2.vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005.

⁴ Internetové stránky Council of Europe Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: www.coe.int/t/e/human_rights/equality.

⁵ CVIKOVÁ, J. Mysla ženy jinak? In CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005.

Genderové předsudky

Genderové předsudky jsou často označovány za synonyma genderových stereotypů. Někteří autoři je považují za samostatný druh genderových stereotypů, kdy se k ženám či mužům chováme na základě předpojatosti, tedy podle ustálené představy o jejich chování a vlastnostech.⁷

Rovnost příležitostí žen a mužů

Spočívá především v rovnosti šancí a v rovnosti uplatnit se ve společnosti a dosáhnout svých práv.⁸ Realizace této rovnosti podle mého názoru bezprostředně souvisí s genderovou rovností jako jejím základem a předpokladem k fungování.

Sexismus

Sexismus označuje všechny předsudky a stereotypy na základě pohlaví. Je to určitá forma diskriminace kde je jedno z pohlaví ponižováno, považováno za méně důležité a schopné než druhé. Sexismus může být směřovaný k nenávisti k ženám (mysogynství) nebo k mužům (misandrie). Sexismus je rovněž nazýván mužským či ženským šovinismem.⁹

Diskriminace – přímá a nepřímá

Přímá diskriminace se projevuje jednáním, kdy s určitou osobou nebo osobami na základě určitých charakteristik (například pohlaví) zacházíme ve srovnatelné situaci jinak než s jinými osobami.¹⁰ O nepřímé diskriminaci hovoříme v případech, kdy na základě zdánlivě neutrálního jednání zvýhodňujeme nebo nezvýhodňujeme jednu osobu nebo skupinu osob z určitých důvodů (např. pohlaví) nad druhou.¹¹

⁶ Internetové stránky Feminismus Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/slovnicek.shtml>.

⁷ Internetové stránky *CzechKid* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.czechkid.cz/si1230.html>

⁸ Internetové stránky *Občanská společnost* Cit. 17. 12. 2010. Dostupné na: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=rj--1->

⁹ Internetové stránky *Feminismus* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/slovnicek.shtml#S>

¹⁰ Internetové stránky *Web proti diskriminaci* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.antidiskriminace.romea.cz/showpage.php?name=pojmem-diskriminace>.

¹¹ Internetové stránky *Web proti diskriminaci* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.antidiskriminace.romea.cz/showpage.php?name=pojmem-diskriminace>.

2. CESTA K ROVNÝM PŘÍLEŽITOSTEM

Vydat se na cestu k rovným příležitostem ve smyslu genderové rovnosti znamená vydat se po ní od samého počátku s nutností poznat postavení ženy a muže během historického vývoje až do současnosti.

Z tohoto důvodu jsem se rozhodla rozdělit kapitolu nazvanou: Cesta k rovným příležitostem do dvou podkapitol.

První z nich se zabývá vývojem vztahů a postavení ženy a muže do konce 19. století. Na toto dlouhé časové období navazuje následující podkapitola s tématem feministického hnutí, jehož iniciativa podle mého názoru byla podstatná pro postavení žen v současnosti.

2.1. HISTORICKÝ VÝVOJ

Z historie se může zdát, že některé rozdíly mezi ženami a muži jsou v rámci naší kultury daleko větší v minulosti než dnes. Jde především o rozdílné společenské postavení ženy a muže. Důvod proč tomu tak je poznáme právě díky historickému vývoji, jehož rozkrytí je hlavním úkolem této podkapitoly.

Na začátek mi dovoluji uvést svůj osobní názor, že cestu k rovným příležitostem obou pohlaví velice ovlivnilo náboženství, v našem případě křesťanství a víra v Boha, která se promítá do životů mnoha lidí dodnes. Ať už věříme nebo ne, naše životy ovlivňuje mnoho faktů spojených s naší kulturou, která se utvářela v prostředí křesťanské víry.

Když pohlédneme na naše náboženství z hlediska rovnosti pohlaví, musíme konstatovat, že nerovnost pohlaví je zakotvena již v samotném biblickém příběhu. Muž byl stvořen, aby byl obrazem Boha. Načež žena byla jen k jeho pomoci. Nebyla obrazem Boha, ale jen člověka. Byla stvořena z mužova žebra. A byla tou, kdo navedl muže, aby okusil jablko ze zakázaného stromu. Podlehla nabádání hada a byla tím, kdo byl sveden zlem a spáchal první hřích¹². Již tady můžeme tušit nerovnost pohlaví, respektive znevýhodněné postavení žen vůči mužům.

¹² KRAUSE, J., TERRIEN, S. *Ilustrovaná bible pro mládež*. Praha: Česká biblická společnost, 1991.

Podobný, ale méně známý příběh je o Adamovi a první ženě Lilith. I zde se setkáváme s nerovnoprávností. Adam byl stvořen z hlíny, ale Lilith byla stvořena z odpadu a špíny. Lilith se měla stát Adamovou ženou, ale cítila se nerovnocenně a vzepřela se tomu. Ve své zoufalosti vyslovila nevyslovitelné /Boží jméno/ a zmizela. Po jejím nalezení se zjistilo, že se z ní stala nevěsta démonů. Byla necudná a počala mnoho démonických dětí. Proto se jí za takové hříšné počínání dostalo božího varování. Pokud se nevrátí k Adamovi, zemře sto jejích dětí. Nevrátila se, a tak se z ní stal zlý démon.¹³ Jak bylo řečeno výše, jedná se o méně známý příběh vyřazený z Bible. Důvod se můžeme jen domnívat, ale možná to právě bylo kvůli nerovnoprávnosti a sexuálnímu podtextu tohoto příběhu.

Příběhy o stvoření světa pochází ze starého zákona knihy Genesis, který je společný jak pro židovství, tak pro křesťanství. Židovství ale k ženě nebylo ve svých principech nepřátelské. Principy patriarchy přinášely také ochranu ženy, protože byla vnímána jako slabá a ta, kdo si jako matka a manželka zaslouží úctu.¹⁴

Na druhou stranu, přestože že je křesťanství humánním náboženstvím, bylo by nesprávné je automaticky považovat za náboženství, kde měli všichni lidé vždycky stejná práva.

Naopak, křesťanství přineslo opovržení vůči ženám, přestože je Ježíš nepovažoval za méněcenné bytosti. V Bibli nalezneme celou řadu důležitých ženských postav. Podívejme se tedy na historický vývoj jak došlo k tomu, že se žena mohla stát cílem opovržení.

I když se ženy staraly o chudé a nemocné a byly příkladnými křesťankami, neobměkčilo to výroky apoštola Pavla, teoretika a praktického rádce této víry. Pavel nebyl proti rovnosti, ale pro něj měla rovnost určité podmínky, které spočívaly v protisexuálních zásadách. V souvislosti s těmito zásadami bylo manželství dobré, ale když se člověk neoženil, udělal ještě lépe. Během let přicházeli další s podobnými názory.¹⁵ Ženy tedy nesly nálepkou dcer Eviných, svůdkyně a počátku hříchu. Pociťovaly nerovnosti v různých oblastech svého života, i když všechny na tom nebyly stejně. Žena ze

¹³ Internetové stránky *Jitřní země* Cit. 22.12. 2010. Dostupné na: <http://www.jitrnizeme.cz/view.php?cisloclanku=2007092114>.

¹⁴ UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

šlechtického rodu byla povinována něčím jiným než služebná. Dalo by se říci, že v době tzv. Rytířské romantiky, dosáhla žena alespoň náznaku rovnosti.

Rytířská romantika vznikla v Provanse (Francie) na dvoře královny Eleonory Aquitánské, kde bylo velké množství žen a hlavními tématy byla móda a láska. Zkrátka Rytířská romantika se neobešla bez majetných žen. Feudální systém totiž umožnil, aby ženy byly dědičkami. Mohly být majetné a podle toho mít různé postavení. I když se legislativně v podstatě nic nezměnilo, přineslo období rytířské romantiky alespoň zábavu a domnění rovnosti. Ve 13. století začala Rytířská romantika ztrácet na síle a zvítězila představa církve, tedy žena ctnostná. Ženám je dávana za příklad Svatá Panna Marie označovaná jako pokorná a poslušná matka. Tyto vlastnosti tak byly zdůrazňovány jak u Svaté Panny Marie, tak i u hříšnic. Nakonec se tento ideál během let začal vydávat za skutečnost.¹⁶

Dá se tedy vysledovat určitá změna ve vnímání žen společností. Od hříšnic se jejich postavení posunulo ke ctnostným a pokorným bytostem. To považuji za důležitou změnu.

Začátkem 16. století ale začala církev duchovně upadat, bylo nutné církev očistit, reformovat. Proběhla tak protestantská reformace, která svrhla kult Svaté Panny Marie. Znamenalo to posílení patriarchátu. Náboženství bylo od té doby jen mužskou záležitostí. Přesto obraz ženy jako světice v myslích lidí přetrvával ještě dlouhou dobu.¹⁷

Úvahy o jiném postavení ženy než je ta biologická se začaly rozvíjet v následujícím století na francouzských a anglických šlechtických dvorech, kde se začalo považovat mateřství a péče o rodinu za něco, co brání ženě v rozvinutí svých osobnostních vlastností a schopností. Realizovat život v duchu tohoto názoru však mohly pouze ženy s vysokým postavením. Ve společnosti byla totiž stále zažitá představa, že je běžné, když se manžel ke své ženě chová hrubě a neomaleně. Přesto se životní styl majetných

¹⁵ UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

¹⁶ UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

¹⁷ UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

žen nestal jen zákulisní hrou, ale dostával se také na veřejnost skrze jejich úspěšnost nebo naopak skandální odhalení.¹⁸

Postupně se tak ženy začaly zapojovat i do oblastí různých řemesel. Už nemusely být jen ošetřovatelkami apod. Muži ale reagovali v podobě zákazů činnosti různých profesí pro ženy. A tak vznikaly např. Sešity stížností, důležité pro ženy za dob Velké francouzské revoluce. Ta vypukla ve Francii v roce 1789. Přestože se ženám nepodařilo vydobýt svá politická práva, uspěly v rodinné oblasti. Například byl zaveden institut rozvodu manželství. Postavení žen se tak zase změnilo k lepšímu. Když došlo ke změnám v oblasti ženských práv, muselo zákonitě dojít i k nátlaku a přeměně mužů. Už nebyli hrubí a neomalení, ale naopak postupem času to byli vysoce společenští lidé.¹⁹

Následující 18. století přineslo velké změny. Bylo to století královen, z nichž nejznámější pro nás je Marie Terezie, která na trůn nastoupila roku 1740. Jako mladá děvče předvedla překvapivé schopnosti vládnout, a tak nejenom ona, ale i další panovnice té doby byly vydány napospas dvou protichůdných rolí. Být manželkou podřízenou svému manželovi, ale zároveň vládnout národům.²⁰

Ale jak to bylo mezi obyčejnými lidmi? Vlivem průmyslové revoluce dochází v rodině ke změně. Lidé se stěhují z venkova do měst. To způsobuje, že tradiční rodina, kde spolu pod jednou střechou žilo několik generací, ustupuje do pozadí a naopak vznikají nukleární rodiny. Rodina v podobě rodiče a děti.

V Evropě tak sílí individualismus, člověk má větší touhu po soukromí, sebeurčení, převládá názor, že je jedinečná osobnost. I v této podobě rodiny nicméně neustále pokračuje silný patriarchalismus. Žena tak jde z otcovy nadvlády rovnou pod nadvládu svého manžela.²¹

Ženy byly stále v područí a musely neustále poslouchat a být konvenční. Mnoho oblastí života pro ně bylo tabu. Život byl stále svázaný s velkým množstvím pravidel, jejich

¹⁸HORSKÁ, P. *Naše prababičky feminisťky*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999.

¹⁹HORSKÁ, P. *Naše prababičky feminisťky*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999.

²⁰UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

²¹UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

porušení znamenalo zastrašení prostřednictvím různých pověr, výhružek a odsouzeníhodného přístupu k její osobě.

Silnou vlnu opovržení tak musely snášet matky samoživitelky, které různé životní příběhy přivedly do situace, kdy neměly manžela a otce pro své dítě. V takové situaci trpěla rodina finančními problémy, které se hromadily kvůli ztrátě ženina zaměstnání.

Nicméně vztah matky a dítěte nabýval na významu a byl prohlášen za nejdůležitější vztah mezi lidmi. Ženy tak mohly získat úctu jako matky. Žena potřebovala mít děti, bez nich neměl její život nebyl uznávaným. Možnost plnoprávnosti mohla žena tak zažít až v 19. století, kdy se osvobodila z područí svého manžela.²² Byla to dlouhá cesta, spočívající v dílčích úkolech, které se nám dnes zdají samozřejmé, například možnost studovat. První pokusy jsou spojeny s rokem 1774, kdy byla u nás zavedena povinná školní docházka. Nicméně k rozvoji ženských škol a spolků dochází až v průběhu 19. století.²³ První dívčí školy se od těch dnešních sice výrazně liší, ale přesto se dá mluvit o výrazném úspěchu, kdy se žena přestala zaobírat jen domácností a začíná se zabývat i veřejným děním.

Rozdíl ve vzdělávání tehdy a dnes je patrný už jen když nahlédneme do rozvrhu. Největší podíl měly ruční práce, trivium (čtení, psaní, počty), následované náboženstvím. Vše se ale měnilo a ženy se brzy dočkaly i tzv. vyšších dívčích škol. Tyto školy nabízely, nejen znalosti domácích prací, základního trivia a náboženství. Otevíraly možnost alespoň omezené znalosti cizích jazyků, zeměpisu, dějepisu, fyziky, chemie, přírodopisu.²⁴

²²UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994.

²³BAHENSKÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách: Dívčí vzdělávání a ženské spolky v 19. století*. 1. vyd. Praha: Libry, 2005.

²⁴BAHENSKÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách: Dívčí vzdělávání a ženské spolky v 19. století*. 1. vyd. Praha: Libry, 2005.

2.2. FEMINISTICKÉ Hnutí

Pokud hovoříme o vývoji ženských práv a vzdělání, musíme přesto rozlišovat. Jiný /poněkud rychlejší/ vývoj byl v zámoří a jiný u nás. V době kdy u nás byly snahy o zpřístupnění vzdělání ženám, v zámoří se ženy snažily vydobýt svá volební práva. S těmito aktivitami je spojen i vznik tzv. feministického hnutí, které považuji za společensky velice známé.

Feminismus se vyvíjel ve dvou vlnách. „Hlavními požadavky 1. vlny feminismu bylo zakotvení základních politických, občanských a lidských práv v zákonech. Jednalo se především o právo volební a o rovný přístup ke vzdělání.“²⁵

Na druhou vlnu feminismu si možná řada z nás vzpomíná. Je to období, které je obecně považováno za dobré, uvolněné časy. Řeč je o 60. letech 20. století, kdy byl boj feministického hnutí spojen s bojem za lidská práva a se studentským hnutím. Ženy se účastnily politického života a pociťovaly, že i když jsou vzdělané, nedostanou příležitost se ve svém oboru prosadit. Proto začaly právě v tomto období zakládat své vlastní organizace, často zaměřené právě na lidská práva a feminismus.²⁶

Z vlastní zkušenosti, ale vím, že ve veřejném povědomí má samotné slovo feminismus často pejorativní nádech. Přitom, si často pokládám otázku, čím to je a jak by dnes vypadal život žen, kdyby se žádné aktivity na podporu jejich práv směrem k rovnosti žen a mužů nekonalo.

Myslím si, že by se jim zřejmě nedostalo odpovídajícího vzdělání, pokud by vůbec nějaké měly. Nemohly by zasahovat do veřejného života, veškerého rozhodování v něm. Byly by loutkami v mužském světě. Ovládaném často konformními představami, co žena zmůže a může.

²⁵ Internetové stránky *Feminismus* Cit. 17. 12. 2010. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/historie.shtml>.

²⁶ BAHENSKÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách: Dívčí vzdělávání a ženské spolky v 19. století*. 1. vyd. Praha: Libry, 2005

Ovšem to jsou jen pouhé domněnky, které se odchýlily od skutečného historického vývoje. Ke skutečným problémům v rovnosti žen a mužů se dostaneme až v následující kapitole, která se věnuje genderovým stereotypům.

3. GENDEROVÉ STEREOTYPY

Kapitola nazvaná genderové stereotypy je jednou z klíčových kapitol teoretické části. Zabývá se životem člověka, jeho jednotlivými etapami a především genderovými stereotypy a jejich působením v každodenním životě.

Pro snadnou orientaci je obsah této kapitoly tématickým podkladem pro praktickou část práce a skladbu dotazníku.

Doposud jsme se mohli seznámit již s řadou pojmů vztahujících se k problematice genderové rovnosti. Nestalo se tak ale v případě genderových stereotypů, přestože se obsah tohoto pojmu prolíná celým tématem.

Genderové stereotypy

„Zjednodušené, nerealistické obrazy „mužskosti“ a „ženskosti“, idealizované vzory a očekávání, které nás provázejí ve všech oblastech života.“²⁷ Lze tedy říci, že jde o určité neopodstatněné normy, které svazují naše životy. Tyto normy považujeme za přirozené, a tak si často ani neuvědomujeme jejich škodlivý vliv na náš individuální rozvoj.²⁸

Úkol jednotlivých podkapitol se skládá z odhalení jednotlivých stereotypů a upozornění na jejich nebezpečí, které vytváří rozdílný přístup k osobám mužského a ženského pohlaví.

3.1. GENDEROVÉ STEREOTYPY VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁNÍ DĚTÍ

Každý z nás možná zažije nebo zažil příchod (dalšího) člena/ky rodiny. Narození je spojeno s řadou úkolů a povinností, na které je potřeba se řádně připravit. Nejde jen o to, aby dítě mělo střechu nad hlavou a bylo hmotně zajištěné, ale příchodem dítěte se stáváme rodiči, bratry, sestrami či jinými příbuznými, kteří více či méně působí na rozvoj malého človíčka.

²⁷ CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005 s. 263.

²⁸ CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005.

Najednou se dostáváme do rolí, o kterých z vlastní zkušenosti třeba ani nic nevíme, jen je vidíme okolo a můžeme si myslet, že víme co dělat jako správný otec, matka, sestra či bratr. Přesto existuje tolik věcí, kterými dítě ovlivňujeme a co nás může svazovat. Jednou z těch věcí mohou být genderové stereotypy. Jen uvažme, kde všude se setkáme ve světě dětí s genderovými stereotypy? Stačí když nám gynekolog řekne, zda to bude holčička nebo chlapeček.

Většina rodičů k tomu nezůstane lhostejná, ale naopak začne plánovat a chystat se na potomka.

Stereotypy v zázemí dítěte

Nastávající rodiče začnou zařizovat dětský pokoj a již zde se projeví první ze zažitých stereotypů. Jde o zřetelný rozdíl mezi dívčím a chlapeckým pokojem. Chlapecký pokoj bývá v modrých odstínech vybaven dobrodružnými prvky. Naopak v dívčím pokoji nechybí jemné růžové odstíny, panenky a kuchyňka na vaření.²⁹ S těmito rozdíly se pojí i termín imperativ růžové a modré. Odkazuje na poněkud striktní rozdělení těchto barev v dětském světě.³⁰ Krom toho nejde jen o samotný pokoj, ale je to celá řada věcí, hraček a oblečení, kde se stereotypy projevují. Možná si to neuvědomujeme, ale stereotypem je i přesvědčení, že chlapec si má hrát s autíčky a holčička s panenkami.

I když z vlastní zkušenosti vím, že se zdá, jako by tu bylo určité zatížení dívek k panenkám a chlapců zase k autíčkům. Ale nikoliv, opak je pravdou. Jsme to my, kdo autíčko nebo panenku koupil v časech, když si dítě ještě nemohlo vybrat.,,Rozhodnutí panenka nebo autíčko nevyplývá z biologického pohlaví dítěte, ale ze společenského hodnocení hračky jako vhodné či nevhodné, dívčí či chlapecké.“³¹

O tom jak by se dítě mělo chovat a k čemu tíhnout, zvláště v dětském věku rozhodují rodiče, a často to co jim velí společensky zažité stereotypy.

²⁹ KARSTEN, H. *Ženy a muži: genderová role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006.

³⁰ CVIKOVÁ, J. *Mysla ženy jinak?* In CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005.

Stereotypy ve výchově

Genderové stereotypy jsou tedy mocné a ať je považujeme za úplně logické nebo se jim naopak bráníme, často se chtě nechtě podvědomě projevují i v našem chování vůči dětem..

V minulosti byl proveden experiment, kde jedno a totéž dítě bylo vydáváno za dívku a podruhé za chlapce. Když vypadalo jako plačící dívka, pokusné osoby ji označovaly za vylekanou a úzkostlivou, zatímco když dítě plakalo v roli chlapce, označovali ho za vztekajícího se. Pokusné osoby podle toho, zda je to chlapec nebo dívka používaly i jiné termíny. To stejné dítě bylo označeno za aktivní, statečné, nezávislé, agresivní či chytré. Podruhé už v roli holčičky zase za hodné, milé, křehké a pasivní.³²

Z toto výzkumu tedy jasně vyplývá jak rozdílně se chovají rodiče a další blízcí ke svým potomkům ženského a mužského pohlaví.

Na další projevy těchto rozdílů poukazuje i fakt, že matky při kontaktu s dívkou používají v prvních 6 měsících jejího života stimulaci řečí, zvuky, úsměvy, zpěvem apod. Tedy používají takovou stimulaci, která je na dálku a může přispívat k rychlejšímu vývoji děvčátek v oblasti komunikace a to i z hlediska fyziologie mozku. Chlapci jsou v tomto období stimulováni spíše proximálně. Matky se jich více dotýkají, houpou a kolébají nebo je dokonce vyhazují do výše.³³

Matky se tedy k synům chovají tak, aby rozvinuly jejich pohybové vlastnosti, a přitom je označují za silné a statečné. Chovají se k nim jako by byli opravdu silnější vyzrálejší než dívky. K malým dívkám je přistupováno přesně naopak, jak pokus z předchozí strany napověděl, jsou označeny za slabé a křehké, to znamená, že se musejí chránit, opatrovat, a tak více podléhají kontrole rodičů. Z hlediska fyziologického vývoje tomu je ale přesně naopak. Dívky jsou vyzrálejší než chlapci. Chlapci často trpí v prvních měsících života náchylností k chorobám, snesou zkrátka méně než děvčata. O tom svědčí i fakt, že potřebují dva roky na víc než pohlavně zcela dospějí.³⁴

³¹ CVIKOVÁ, J. Mysla ženy jinak? In CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005 s. 20.

³² KARSTEN, H. *Ženy a muži: genderová role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006.

³³ KARSTEN, H. *Ženy a muži: genderová role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006.

³⁴ KARSTEN, H. *Ženy a muži: genderová role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006 s.

Zdá se tedy, že fyziologický vývoj zažité stereotypy zcela pomíjejí. A dokonce více u chlapců než u dívek se dbá na to, aby se chovali, hráli si a oblékali se podle společenských zvyklostí daných jejich pohlavím. „Děvčátka přece jen někdy dostanou od rodičů či jiných dospělých hračky typicky klukovské, chlapečkům se však dívčí hračky koupit zdráhají.“³⁵ A tak je schopnost si vybrat vhodné hračky také signálem, že si dítě uvědomuje svoji genderovou roli. Mají strach, že když si chlapec bude raději hrát s panenkami než s autíčky, bude brán ve společnosti jako zženštlý.³⁶ U druhého pohlaví to tak striktní není, holčička je brána jako divoška, která z toho časem vyroste.³⁷

Stereotypy v dětské četbě

Děti čerpají informace nutné k identifikaci od svých rodičů, příbuzných a z části také kontaktem s druhými dětmi a rozvíjením svých schopností. Takových jako je například schopnost čtení knížek.³⁸ Stačí si přečíst nějakou pohádku a pochopíte, že genderové stereotypy děti provázejí i tam na každém kroku.

V 1995 proběhla v Německu výstava, která se soustředila na dívky v pohádkových knížkách. Výsledkem bylo jasné prokázání toho, že dívky se v knížkách vyskytují méně a oproti chlapcům mají daleko pasivnější role.³⁹ Pro zajímavost jsem přemýšlela, jaká pohádka nebo příběh by byl proti takto zažitým stereotypům? A usoudila jsem, že jich je opravdu velice málo, napadla mě jen Alenka v říši divů.

Ve většině knih jsou tedy znázorňovány zažité představy o životní cestě žen a mužů, tedy genderové stereotypy. A ne jinak tomu je ani ve školních učebnicích. Žena je v nich znázorňována v roli hospodyně v domácnosti, která vaří, umývá nádobí a stará se, aby byly děti slušné a měly hotové úkoly. Muž je brán jako živitel rodiny, kterému je po návratu domů věnována patřičná pozornost. Sice tolik nedohlíží na to, aby měly děti poklizený pokoj, ale když je doma, naučí syna třeba hrát fotbal.⁴⁰

³⁵ ROBINSON, C. C., MORIS, J.T. (1986) In Vasta et al., (1995), In JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008 s 97.

³⁶ MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999.

³⁷ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. 1. vyd. Praha: Grada. 2008.

³⁸ MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999.

³⁹ KARSTEN, H. *Ženy a muži: genderová role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006.

⁴⁰ MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999.

Tím se pomalu dostáváme k dalšímu aspektu, který ovlivňuje dětský svět a celkový vývoj dítěte. Kromě rodiny je takovým činitelem škola.

Stereotypy ve školní výuce

Dětský svět je plný stereotypů. Víme, že hodně z nich je vštěpováno dětem jejich rodiči a vrstevníky. Ale jak je to se školní výukou, když vidíme, kolik genderových stereotypů může obsahovat učebnice?

Jak už jsem podotkla výše, škola je další aspekt, který ve vývoji dítěte hraje významnou roli, protože v době kdy, dítě vstupuje do školy, je velice vnímavé a škola by mu tak měla nabídnout genderově citlivou výuku. Realita je ale často naprosto jiná. Ve škole jsou stále zažité genderové stereotypy, podle kterých se specifikují schopnosti a talenty žáků.⁴¹ Jinými slovy jsou žáci opět vykázáni do určitých hranic. Na základní škole je rozhodnuto za ně, zda budou rozvíjeni například v manuálních dovednostech technického typu / např. dílny/ nebo budou navštěvovat hodiny vaření či péče o dítě.

Tento aspekt pak může jít ještě dál. Škola totiž plní různé funkce.

Mezi hlavní úkoly patří vzdělání a výchova dětí, která je spojena se zodpovědností za osvojení potřebných znalostí a dovedností nutných k plnění společenských rolí. Děti tak přebírají určité hodnoty a učí se nazírat skrze ně na svět. Škola tak ovlivňuje budoucnost svých žáků a plní prognostickou i následnou selektivní funkci, kde se na základě představ o budoucnosti dítěte rozdělují děti do předem daných vzdělávacích a životních drah.⁴²

A právě téma budoucích vzdělávacích drah patří k tématům, kde se mohou vyskytovat genderové stereotypy. Ve vzdělávacích programech nacházíme typické vzdělávací a následné pracovní dráhy určené pro jedno nebo druhé pohlaví. Pro dívky například střední zdravotní školu nebo střední pedagogickou školu apod. Pro chlapce zase střední

⁴¹ Internetové stránky *Příručka pro posuzování genderové korektnosti učebnic*. VALDROVÁ, J.; SMETÁČKOVÁ, I., KNOTKOVÁ (2004) Cit. 10.1. 2010 Dostupné na: <http://files.nepovinnacetba.webnode.cz/200000091-94ab395a5b/Příručka%20pro%20posuzování%20genderové%20korektnosti%20učebnic.pdf>

⁴² HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

průmyslovou školu aj.⁴³ Znamená to tedy, že neustále panuje přesvědčení o zatížení žen spíše k humanitním a chlapců zase k technickým typům škol. Podle mého názoru to pramení ze zažitého stereotypu o charakteru dívek a žen. Jak už jsem zmínila v této práci, dívky a ženy jsou pořád brány za pečující a citlivé osoby. Naopak muži jsou považováni za dravější a racionálnější osoby, kteří by měli svoji kariéru rozvíjet spíše v technických oborech.

Dalším jevem způsobující genderovou nerovnost ve škole je pedagogická komunikace mezi žákem a učitelem. Svoji roli zde podle mého názoru opět hrají zažité charakteristiky jednotlivých pohlaví, kde jsou dívky brány jako klidnější a chlapci zase jako aktivnější. Ze zkušenosti mohu říci, že jsou chlapci bráni za bouřlivější pohlaví, což může mít na vyučování spíše negativní vliv.

Ve vlastní výuce má nezastupitelnou roli učitel. Ten představuje a snaží se vštěpovat dětem různé představy, názory a fakta. Při výuce je tak nejen důležitý samotný učební cíl, ale také formy a metody, jak tohoto cíle dosáhnout. Učitel má na děti velice silný vliv, který se může stát i nebezpečným. Velice záleží na smýšlení učitele o genderových stereotypch a na tom, jestli si je vůbec vědom genderových stereotypů a je nakloněn k genderově citlivému přístupu ve vyučování.⁴⁴

Postavení učitele ve výchovném a vzdělávacím procesu je velice důležité. Když se ale podíváme na celkový obraz pedagogického sboru zjistíme, že je zde značná nerovnováha. Respektive je zde dominantní podíl žen. Statistiky to jen dokazují, a to na všech vzdělávacích stupních s výjimkou vysokoškolského, kde je žen okolo čtvrtiny. V mateřských školách je okolo 96% žen, na prvním stupni základní školy 95%, na druhém stupni 75%, na středních školách je žen okolo 55%.⁴⁵

⁴³ HRDLÍČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁴⁴ HRDLÍČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁴⁵ Internetové stránky *Otevřená společnost - Gender ve škole: Příručka pro budoucí i současné učitelky a učitele* Cit 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.osops.cz/cz/projekty/genderova-rovnost/prirucka-pro-ucitelky-a-ucitele>

Tato situace podle mého názoru rozhodně nepřispívá k zavedení genderové rovnosti. A může dokonce živit genderové stereotypy ve výchově budoucích generací.

Muži jako menšina, jsou tudíž bráni jako něco zvláštního, a tak často získají autoritu i vyšší pozici. Jde zde o klasický stereotyp, kdy muž je vnímán jako ten, který umí řídit, organizovat a rozhodovat.⁴⁶

Ve škole je opravdu hodně aktivit, které jsou ve své podstatě postavené na genderových stereotypch. Z tohoto důvodu jsem zde v bodech zařadila aktivity, které by naopak podporovaly genderovou rovnost.

- „Respektování individuálních dispozic každého žáka, žákyně, studenta, studentky bez zátěže genderovými stereotypy, co je tzv. vhodné a obvyklé pro dívky a co pro muže.
- Citlivý přístup ke každému člověku bez ohledu na apriorní a všeobecná očekávání, která spojujeme s ženami/dívkami a s chlapci/muži.
- Vedení studujících k respektu k různým životním stylům a drahám.
- Prosazování genderových záležitostí do přípravy budoucích pedagogů.“⁴⁷

Ústředním motivem této podkapitoly byly stereotypy ve výchově a vzdělávání, kde jsem se snažila zachytit, jakým způsobem ovlivňují stereotypy malého človíčka, kde a od koho přebírá stereotypní chování. Zároveň mě zajímalo i stereotypní chování jejich rodičů a způsob jejich výchovy a chování. V neposlední řadě jsem poukázala i na další aspekty, jako je škola nebo literatura, která ovlivňuje vývoj dítěte.

3.2. STEREOTYPY V SOUŽITÍ ŽENY A MUŽE

Podkapitola stereotypy v soužití ženy a muže se prvotně zabývá jejich vzájemným postavením během společného soužití, ať už se jedná o partnerský nebo manželský vztah.

⁴⁶ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁴⁷ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007 s. 55.

Odpovězme si tedy na to, jaké je postavení ženy a muže ve vztahu či rodině?

Nalézt odpověď na tuto otázku není vůbec jednoduché, protože se neustále vyvíjí. V minulosti jsem se mohli setkat s pojmem tradiční rodina, kde byla jasně daná práva a povinnosti muže a ženy.

V 19. a první polovině 20. století měli muži tzv. manželskou smlouvou zajištěny svá práva v podobě práva na „tělo ženy“, ale zároveň mu byla udělena povinnost zabezpečit finančně manželku a děti. Povinností manželky bylo starat se o děti a chod domácnosti. Muž byl brán jako hlava rodiny a největší autorita. Tento způsob soužití platil až do roku 1948, kdy ho nahradil zákon o rodině.⁴⁸

Tyto doby jsou sice už dávno pryč, ale i tak se podíváme, čím se liší dnešní postavení ženy a muže od toho tradičního.

V otázce mužova úkolu zabezpečit rodinu se toho dnes hodně změnilo. To že musí sám zabezpečit celou rodinu, už není zažitým pravidlem, ale naopak je to spíše výjimka. Už není živitelem, ale spoluživitelem rodiny. Zažitý tradiční model rodiny se změnil, i když se muži mají stále tendenci považovat za primárního živitele rodiny. Ženin plat berou jako sekundární a rodina tak zásluhou dvou platů udržuje přijatelnou životní úroveň.

Dalo by se očekávat, že pokud žena třeba jen částečně ulehčila mužovu starost⁴⁹ o finanční zajištění rodiny, převezme on na oplátku ženinu starost o děti a domácnost. Bohužel, i zde stále narážíme na generový stereotyp spojený s představami o úloze ženy a muže. Existují sice muži, kteří se starají o děti a domácnost a jsou i na rodičovské dovolené, svým přesvědčením a upozorňováním na fakt, že se o děti se může stejně dobře postarat kterýkoliv z rodičů, ale nepřímo přiznávají, že zatížení k tradičnímu pojetí mužské role tu stále je.⁵⁰

⁴⁸ VODÁKOVÁ, A. *Rod ženský: kdo jsme, odkud jsem přišly, kam jdeme?* 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.

⁴⁹ Internetové stránky *Sociologický ústav AV ČR – Radka Dudová* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.soc.cas.cz/info/cz/25057/Otec-jako-zivitel.html>

⁵⁰ Internetové stránky *Sociologický ústav AV ČR – Radka Dudová* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.soc.cas.cz/info/cz/25061/Muzi-moc-a-emoce.html>

Zajímavé však je, že průzkum ukázal, že 59% žen oproti 9% mužů, se domnívá, že v domácnostech vykonává více než spravedlivý podíl práce. Z pohledu mužů 49% z nich hodnotí dělbu práce mezi partnery za vcelku spravedlivou i když nerovnoměrně rozloženou.⁵¹ Můžeme se jen domnívat, proč to tak je. Ale myslím si, že to souvisí s tím, že ve společnosti je velká míra souhlasu s tradičním pojetím rolí ženy a muže v rodině a to bez ohledu na to, že se již ve skutečnosti v čisté podobě tento model nevyskytuje.⁵²

Vraťme se k tomu jak se liší tradiční rozdělení rolí od toho dnešního a podívejme se, jestli je muž stále hlavou rodiny nebo se jeho role změnila alespoň zde. Jak už bylo řečeno, muž se sice v daleko menší míře podílí na domácích pracích, ale také jeho podíl na rozhodování v rodině se zmenšil. V současné době vládne genderová rovnost i zde. Muž a žena teď rozhodují společně. V dnešní době muž nerozhoduje sám o důležitých věcech rodiny.

Dříve například rozhodoval o tom, kolik bude mít rodina dětí, jaké budou mít děti vzdělání, jestli koupí nějakou nemovitost. Dá se říci, že muž ztratil mnoho ze svého dominantního postavení. A tak žena teď často rozhoduje o běžných věcech rodiny sama. Starost o domácnost, péče o děti, hospodaření s penězi, ale dokonce i nákup mužova oblečení vyžadují rozhodnutí, a to přejímá žena. Muž participuje na rozhodování zpravidla pokud jde o koncepční a dlouhodobé rozhodnutí zásadnějšího charakteru. Zůstává otázka: Co znamená to, že se muž nechává ženou opečovávat? Je to známkou jeho neschopnosti nebo nadřazenosti?⁵³

Ať už je to tak, či tak, muž očividně ztrácí svoje postavení, bohužel s tím i svůj význam. Ono ne nadarmo se říká, že muž je sice hlavou rodiny, ale žena je tím krkem, který hlavou otáčí.

⁵¹ PLESKOVÁ, K et al. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. 3. vyd. Brno: Nesehnutí, 2008.

⁵² VODÁKOVÁ, A. *Rod ženský: kdo jsme, odkud jsem přišly, kam jdeme?* 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.

⁵³ VODÁKOVÁ, A. *Rod ženský: kdo jsme, odkud jsem přišly, kam jdeme?* 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003.

3.3. STEREOTYPY NA TRHU PRÁCE

Kapitola ukazující zažitá stereotypy na trhu práce se dá považovat za pokračování kapitoly 4.1., kde jsem se kromě jiného zabývala vzděláváním dětí. A právě vzdělávání je základem toho, o jaká místa se na trhu práce budeme zajímat. V kapitole 4.1. jsem tedy zjistila, že zde existuje stereotypní chování, které směřuje ženy a muže k určitým druhům povolání. Tímto stereotypem jsem se sice zajímala v rámci dětství, ale to neznamená, že to dětstvím také končí. Jak vyplývá z tabulky č. 1, uvedené níže, toto stereotypní rozdělení provází člověka dál. V tabulce je uveden počet studentů/studentek vysokých škol a obory, které prozradí, jaké odvětví považujeme za mužské a ženské.

Důvod proč v této kapitole o stereotypech na trhu práce zabývat počtem studentů/ek vysokých škol, tedy vzděláním je jednoduchý. Především vycházím ze své vlastní zkušenosti. Vzdělání na vysoké škole do jisté míry předurčuje to, kam budeme a můžeme na trhu práce směřovat. Z toho důvodu jsem považovala za vhodné započít tuto podkapitolu s přesahem na vzdělání, aby bylo jasné, že se životní kapitoly nedají vyjmout z kontextu, ale naopak zapadají do sebe.

Počet studentů/studentek vysokých škol k 31.12. 2008	ženy	muži
Přírodní vědy a nauky	11 964	16 162
Technické vědy a nauky	21 628	62 349
Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky	7 996	5 876
Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky	19 277	7 495
Humanitní a společenské vědy a nauky	39 727	20 652
Ekonomické vědy a nauky	55 460	35 922
Právní vědy a nauky	8 852	7 317
Pedagogika, učitelství a soc. péče	37 512	10 105
Vědy a nauky o kultuře a umění	5 457	3 600

Tabulka č. 1 (Zdroj: Zaostřeno na ženy a muže, ČSÚ, 2009)⁵⁴

Nyní se již od studia přesuneme dál, do doby, kdy jsme absolventy některé ze škol a hledáme práci v určitém oboru.

Člověk vstupuje na trh práce a jeho představy mohou být různé. Ze školy nebo z jiného zdroje můžete mít například představu v duchu listiny základních práv a svobod, kde je ujednání o rovnosti všech občanů a občanek České republiky.

⁵⁴ Internetové stránky ČSÚ Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/kapitola/1413-09-2009-13>.

„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“⁵⁵

Tak praví listina základních práv a svobod, ale jak tomu je v reálném životě, když se člověk ve snaze získat práci účastní různých pracovních pohovorů. Podívejme se tedy na případnou existenci předsudků v rámci výběrového řízení, které by zvýhodnily nebo znevýhodnily jedno z pohlaví.

V první řadě je potřeba přiznat si, že předsudky a stereotypy v rámci výběrového řízení existují. Z vlastní zkušenosti vím, že když se člověk jako uchazeč o práci účastní nějakého výběrového řízení, jde tam s určitou představou, vizí a očekáváním. Bohužel, kromě těch opodstatněných, určitá očekávání a představy o tom, jak se budeme v roli zaměstnance chovat, mají i naši budoucí zaměstnavatelé.

A tak se opět setkáváme s klasickými zažitými představami. Například tím, že ženy na rozdíl od mužů půjdou na rodičovskou dovolenou nebo se místo odpočinku po práci, aby nabraly nové síly, se budou věnovat rodině a domácnosti a zůstanou s dítětem doma, když bude nemocné.⁵⁶

K tomu všemu se přidává také zažitá představa o pracovních schopnostech žen, která podle mého názoru souvisí s rozdělením profesí na mužské a ženské. Jde o představu, která vzbuzuje dojem, že jsou ženy údajně méně schopné než muži. Jsou neperspektivní a to bez ohledu na svoje výsledky a hodí se jen pro určitý typ profesí. Muži jsou považováni za ty, kteří mají dělat kariéru, jsou totiž pokládáni za lepší pracovníky.⁵⁷ Bez okolků se tak setkáváme se zvědavými otázkami zaměstnavatele. Ten se tímto způsobem snaží zjistit, zda před ním nestojí žena, která například má nebo brzo bude

⁵⁵ Zák. č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, hlava I., Článek 3.

⁵⁶ PLESKOVÁ, K et al. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. 3. vyd. Brno: Nesehnutí, 2008.

⁵⁷ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

mít děti. Kromě těchto stereotypů, jsou ženám kladeny otázky týkající se věku, zdravotního nebo manželského stavu.⁵⁸

Takovéto praktiky se dějí i přes skutečnost, že je nezakazuje jen uvedená Listina základních práv a svobod, ale také Zákon o zaměstnanosti nebo Zákoník práce.⁵⁹

Vypadá to, že to ženy nemají na pracovním trhu vůbec lehké. Mají nálepku určité rozpolcenosti mezi prací a rodinou, která se zdá jako domnělá překážka k lepším pracovním výkonům.

Ale existuje na tuto věc i jiný pohled? Ano existuje, celá věc může z jiného úhlu působit poněkud obráceně a do té nevděčnější role staví muže. Někteří zastávají názor, že na rozdíl od mužů si dnes ženy mohou vybrat. A jejich údajná rozpolcenost není překážkou, ale je možností výběru, zda dělat jen kariéru, být doma s dítětem nebo se snažit o skloubení práce a rodiny. To si na rozdíl od žen muži podle zažitých stereotypů dovolit nesmějí. Oni jsou stereotypně tlačeni do role hlavního živitele rodiny, toho, který nezůstane doma s dítětem, ale bude dělat kariéru. Muž tak nemá na výběr a často přijímá tuto roli, i když jeho schopnosti a kvality nemusí odpovídat člověku, který je kariéristou.

Ať už se na genderové stereotypy díváme z pohledů žen či mužů, přece jen můžeme říci, že zde existuje objektivní nerovnost a to z finančního hlediska. Jak je možné vyčíst z tabulky č. 2, ženy jsou bohužel i dnes, přestože zastávají stejnou pozici a vykonávají stejnou práci méně ohodnoceny.

V této podkapitole se tedy ukazuje, že ať už pohlížíme na genderové stereotypy z kteréhokoliv pohledu, společensky zažité představy o našem životě neustále existují a ovlivňují nás, i kdyby to bylo „jen“ vyšší našeho platu.

⁵⁸ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁵⁹ Zák č. 435/2004 Sb., *O zaměstnanosti*, hlava II., § 4, Zák č. 65/1965 Sb., *Zákoník práce*, hlava I., §1, §7.

Průměrné hrubé měsíční mzdy a mediány mezd v třídění podle hlavních tříd KZAM a podle vzdělání v roce 2008		Průměrné hrubé měsíční mzdy	
Vzdělání, zaměstnání		ženy	muži
Celkem		21 939	29 628
Hlavní třída KZAM:			
0	příslušníci armády	24 834	26 487
1	zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	39 481	61 862
2	vědečtí a odborní, duševní pracovníci	29 580	41 669
3	techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci	24 622	32 907
4	nižší administrativní pracovníci	19 835	24 397
5	provozní pracovníci ve službách a obchodě	14 665	18 977
6	kvalif. dělníci v zemědělství, lesnictví a rybolovu	16 539	18 864
7	řemeslníci, kvalifikovaní výrobci a zpracovatelé	16 207	23 195
8	Obsluha strojů a zařízení	17 258	22 712
9	pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	12 906	16 448
Nejvyšší dosažené vzdělání:			
	základní a nedokončené	15 032	19 556
	střední bez maturity	16 150	22 643
	střední s maturitou	23 259	30 462
	vyšší odborné a bakalářské	26 156	35 322
	vysokoškolské	35 218	52 097

Tabulka č. 2 (Zdroj: Zaostřeno na ženy a muže, ČSÚ, 2009)⁶⁰

3.4. STEREOTYPY V POLITICE

Stejně jako v rodinném a pracovním životě, existují stereotypy i v politice. Stačí pohlédnout na genderovou strukturu parlamentu ČR (k 1.1. 2011). Již pohled do 200 hlavé poslanecké sněmovny, prozradí, že v české politice je žen opravdu po skromnu.

Z 200 členů/nek poslanecké sněmovny je pouze 42 poslankyň (21%). Z toho nejvíc poslankyň má i přes celkově malé zastoupení KSČM s 11 poslankyněmi.⁶¹

Často se ptáme na důvod, malého zastoupení žen v politice? A tak si možná neuvědomujeme, že politiku můžeme považovat za povolání v řídicí funkci. To je důležité, protože obecně totiž platí, čím vyšší post, stupeň řízení, ať už v soukromé nebo

⁶⁰ Internetové stránky ČSÚ Cit. 31.1. 2011. Dostupné na:
<http://czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/kapitola/1413-09-2009-14>.

⁶¹ Internetové stránky *Poslanecké sněmovny* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na:
<http://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?k=1>.

veřejné sféře ženy zastávají, tím méně žen tam najdeme.⁶² A z předchozí kapitoly je jasné, že za tím stojí lpění na genderových stereotypch, které vyvolávají diskriminaci a nerovné postavení mužů a žen.

„Identifikujeme následující individuální bariéry pro vstup žen do politiky:

- (1) Přetrvávající patriarchální model rodiny – pro politickou kariéru žen je klíčové skloubení politické kariéry a politického života,
- (2) odlišná hodnocení mužů a žen – v politice rozdílná měřítko pro muže a pro ženy, mužský princip a způsob vnímání představuje dominantní discours,
- (3) odlišné pojetí moci – muži a ženy v politice mají odlišné pojetí moci, pro ženy je méně důležitá funkce a postavení, naopak převažuje chápání politiky jako veřejné služby.“⁶³

Tyto rozdíly a stereotypy, které považuji za prapůvod toho, proč není žen v politice více. Domnívám se totiž, že dnes ve vysoce strukturované společnosti nerozhodují „jen“ zažitá stereotypy a jednotlivé vlastnosti či odlišnosti žen či mužů, ale rozhoduje něco, co je nad nimi. Tím mám na mysli moc jednotlivých politických stran, které hrají klíčovou roli při organizování volební soutěže, výběru kandidátů a dalších nezbytných úkonů, které vedou ke zvolení našich zástupců do veřejných úřadů. Politické strany se tak podílejí na zjednodušení volebního rozhodování pro volče a jsou to právě ony, kdo díky vytváření většin v parlamentu ČR schvalují zákony.

Na začátku této podkapitoly jsem naznačila genderovou strukturu v poslanecké sněmovně. Nyní bych chtěla osvětlit zbývající a podívat se na zastoupení žen v senátu a vládě. Bohužel ani v senátu ani ve vládě to není o nic lepší.

V senátu je (k 1.1. 2011) pouze 15 (18, 75%) senátorek z celkového počtu 80-ti senátorů/ek.⁶⁴ V průběhu 18 let existence ČR se v našich vládách vystřídal jen okolo

⁶² HRDLÍČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁶³ RAKUŠANOVÁ, P., LINEK, L. *Podkladová studie pro národní zprávu WP 5 – Politika na centrální úrovni*. In RAKUŠANOVÁ, P. *Česká politika: ženy v labyrintu mužů?* Praha: Fórum 50%, 2006 s. 12.

⁶⁴ Internetové stránky *senátu ČR* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: http://www.senat.cz/senatori/index.php?ke_dni=02.02.2011&O=8&lng=cz&par_2=2.

15 ženských jmen, které se v průběhu let neustále opakovaly. Současná vláda na tom není lépe, protože nám po delším časovém období vládnou samí muži.⁶⁵

Nezbývá jen doufat, že tento trend nepřetrvá a ženy se budou objevovat v politice nejen častěji, ale zúčastní se politického života ve stejném počtu jako jejich mužští kolegové.

⁶⁵ Internetové stránky vlády ČR Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/vlada/default.htm>.

4. POLITIKA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Politika rovných příležitostí je založena na konceptu genderové rovnosti, pro jejíž pojem existuje řada různých definicí. Jedna z nich již definovala tento pojem na začátku práce. Přesto bych zde ráda uvedla definici, která mi připadá velice srozumitelná a vystihuje, z jakého důvodu je nutné genderovou rovnost prostřednictvím politiky rovných příležitostí zavádět.

„Genderová rovnost vychází z teze, že všechny lidské bytosti by měly mít svobodu rozvíjet své osobní schopnosti a činit vlastní rozhodnutí bez omezení, která mohou přinášet genderové role nebo jakékoli jiné bariéry pro účast v ekonomickém, politickém a sociálním životě na základě pohlaví.“⁶⁶

Úkolem této kapitoly je představit dnešní politiku rovných příležitostí, vysvětlit její cíl a důvod, a tím si odpovědět na otázku: Proč se politikou rovných příležitostí v praxi vůbec zabývat? Tuto odpověď přinese zejména podkapitola nazvaná: Důvody a cíl politiky rovných příležitostí.

Dalším a neméně důležitým úkolem se stane také vysvětlení způsobu jak a díky čemu dosahovat rovných příležitostí. To už bude obsahem další podkapitoly nazvané: Možnosti strategie politiky rovných příležitostí, která bude i zakončením teoretické části práce.

4.1. DŮVODY A CÍL POLITIKY ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Jak vyplynulo z výše uvedené definice, politika rovných příležitostí ve společnosti prosazuje genderovou rovnost. Jedním z hlavních důvodů, proč se tak děje, je zejména prosazování spravedlnosti a budování demokracie. Tento důvod nestojí na žádném vymyšleném, mělkém základu, ale vyplývá z faktu, že naše společnost je postavená na principu genderové nerovnosti a rozdílném postavení žen a mužů.

⁶⁶ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007 s. 22.

Můžeme namítnout, že jde zejména o historii, ale z uvedených kapitol této práce můžeme usuzovat, že určité stereotypní chování a tudíž nerovnost ve společnosti existuje. Přesvědčuje nás o tom například kapitola 4.3 zabývající se stereotypy v politice.

Prosazování spravedlnosti a demokracie je navíc pochopitelné, protože ženy v celkové populaci tvoří většinu (52%). A tak by si přinejmenším zasloužily mít možnost prosazovat své názory nejméně v polovině všech pozic ve veřejné i soukromé sféře.⁶⁷

Dalším důvodem proč podporovat politiku rovných příležitostí je růst a zvýšení výkonnosti na pracovním trhu.

Poslední výzkumy totiž ukazují, že se politika genderové rovnosti opravdu vyplatí i z hlediska ekonomického. Ve Švédsku byla provedena již řada výzkumů v oblasti ekonomické výnosnosti zavádění politiky rovných příležitostí. Ukázalo se, že firmy tak mají vyváženější pracovní sílu a mohou snadněji reagovat na zákaznickou základnu. Navíc genderová rovnost působí v oblasti stimulace kreativního a inovačního potenciálu společnosti, dochází k udržení zaměstnanců a jejich větší spokojenosti. V neposlední řadě zapojení do implementace politiky rovných příležitostí přispívá i k lepší image společnosti.⁶⁸

Velice důležitým zjištěním také byla podpora demografického růstu, což je další důvod, proč podporovat politiku rovných příležitostí. Je totiž prokázáno, že existuje vztah mezi genderovou rovností, postavením na trhu práce a rozhodnutím mít dítě. Bylo dokázáno, že důvodem, proč ženy či muži nechtěli mít děti nebo jeho příchod odsouvali, byla nejistota svého finančního zabezpečení, zajištění práce. Z tohoto důvodu politika rovných příležitostí a její strukturální změny mají pozitivní vliv na reprodukční chování obyvatelstva. Posledním uvedeným motivem pro zavádění politiky rovných příležitostí je vyšší míra osobní svobody jak pro ženy tak pro muže.⁶⁹

⁶⁷ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁶⁸ ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žena a mužů*. 2. vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005.

Podle mého názoru to znamená, že každý bez ohledu na to zda se narodí jako žena nebo muž se může svobodně rozhodovat a není omezován zažitými představami o tom, co by měl nebo neměl podle druhých lidí dělat. V takovém případě záleží jen na nás jací jsme.

Jak je vidět, důvodů proč začít v praxi rozšiřovat politiku rovných příležitostí je více a všechny směřují k jednomu cíli. K rovnému zacházení se ženami a muži. Protože je tento cíl i jedním z priorit Evropské Unie (dále jen EU), která rovné zacházení deklaruje i ve Článku č. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství, lze podle mého názoru očekávat, že se požadavky na rozšíření politiky rovných příležitostí ještě zvýší.⁷⁰

4.2. MOŽNOSTI STRATEGIE POLITIKY ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Možnosti strategie prosazování rovných příležitostí je do jisté míry spojená se strategií gender mainstreaming, která se v dnešní době využívá pro prosazování rovných příležitostí v praxi.

Strategie byla přijata na 4. konferenci OSN v roce 1995 v Pekingu a společně s většinou světových vlád ji přijala a považuje ji za hlavní strategii i Česká republika. Tato strategie si klade za cíl přenést politiku rovných příležitostí do praxe a každodenní reality za účelem dosažení genderové rovnosti. Používá k tomu postup, který znázorňuje níže uvedený obrázek č. 1.⁷¹

⁶⁹ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007.

⁷⁰ Internetové stránky *Evropský parlament* Cit 31.1. 2011. Dostupné na: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/socialemploy/article_7290_cs.htm.

⁷¹ ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žena a mužů*. 2. vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005.

Obrázek č.1⁷²

Tento na první pohled jednoduchý model vytvořila Švédská výzkumná pracovnice Gertruda Aström, která umožnila si jednoduše představit propojení mezi cílem a strategií k dosažení cíle. Pokud chce člověk dosáhnout nějakého cíle, musí si prvně zvolit vhodnou strategii, jak cíle dosáhnout. V oblasti rovných příležitostí je za nejvhodnější považována strategie Gender mainstreaming.

„Jestliže máme zvolenou strategii, následuje praktická práce, operační plánování, které se skládá z řízení znalostí a metod.“⁷³

Následující složky uvedené strategie gender mainstreaming vychází ze zdroje téhož autora.

Řízení

Určitý typ řízení se nachází v každé organizaci. Použití strategie gender mainstreaming neznamená, že se vytvoří další model řízení a její kontroly, ale jde především o zapracování gender mainstreamingu do stávajících struktur, což by mělo vést k jejich větší efektivnosti. V tomto ohledu by se mělo dbát na zapracování zejména koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích procesů organizace.

⁷² ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žena a mužů*. 2. vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005.

⁷³ ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žena a mužů*. 2. vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005 s. 19.

Znalosti

Dalším faktorem důležitým pro realizaci strategie jsou znalosti. Jde především o povědomí hodnot a norem genderové rovnosti a jejich pojmech založených na vědeckých výzkumech. Znalosti by se měly stát vlastní zejména odborníkům a všem lidem, kteří provádí změny směřující k přenesení genderové rovnosti do praxe.

Metody

Metoda představuje určitý způsob, jak realizovat svůj úkol. Volbě určité metody ovšem předchází nutnost zodpovědět otázku: Jaké informace potřebujeme znát k pokroku ve vyřešení našeho úkolu? Plnění úkolu v podobě nastolení určité změny vyžaduje mnoho úsilí, nejde ho vykonat přes noc, jde o získání povědomí o problému, o diskusi, samotné rozhodnutí i konkrétní akce.

Metod používaných k prosazení politiky rovných příležitostí je celá řada. Využívá se zejména statistika, vyhodnocení genderových dopadů a metoda 3 Z. Pomocí metody 3Z rovněž získáváme informace. Skládá se ze zastoupení, jejichž jejím cílem vědět o generovém uspořádání v organizaci. Dále jde o zdroje a jejich rozdělení mezi ženy a muže a konečně poslední Z jsou závěry, které hledají jádro rozdílů mezi ženami a muži

Jak můžeme vidět z uvedené strategie znalost a informovanost je při zavádění politiky genderové rovnosti opravdu důležitá. Pro podporu implementace genderové rovnosti, tak EU prostřednictvím aktivit Evropské komise iniciuje různé způsoby vzdělávání. Podporuje kurzy a vydává kurikula pro vzdělávání v oblasti genderové rovnosti.⁷⁴ Touto problematikou se zabývá i na internetu, prostřednictvím svých stránek.⁷⁵

Jak bylo řečeno, strategie gender mainstreaming je jen jedno z mnoha možností. I když se může zdát, že většina jejich kroků a otázek, na které vybízí hledat odpověď, je samozřejmá. Jde v první řadě „pouze“ o nástroj, jak prosadit genderovou rovnost.

⁷⁴ MECAJEVA, L., CARTWRIGHT, R., S. *Vzdělávání v oblasti genderové rovnosti pro osoby v řídicích funkcích, vzdělavatele a vedoucí nevládních organizací : kurikulum kurzu*. 1. vyd. Ostrava: Athena, 2006.

⁷⁵ Internetové stránky *Evropské komise* Cit. 2.2. 2011. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=418&langId=cs>.

4.3. SUBJEKTY ZAPOJENÉ DO POLITIKY ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Jsem velice ráda, že kromě zmíněné EU a dalších jako jen například místní, státní správa existuje i celá řada subjektů a iniciativ, které se podporou rovných příležitostí zabývají.⁷⁶

Z vlastní praxe vím, že takovými subjekty jsou nestátní neziskové organizace, které se věnují široké oblasti aktivit, které podle mě přispívají k rozvoji společnosti. Z aktivit nestátních neziskových organizací je to například pomoc potřebným. Soustředí se na oblast zaměstnanosti, sociálních služeb, ale také rovností žen a mužů, kde jsou jejich iniciativy často zaměřené na ženy. Jejich podpora vychází z toho, že jsou pohlavím, které je oproti mužům často znevýhodňováno.⁷⁷

Z tohoto důvodu se jejich aktivity zaměřují na:

- „Postavení žen ve společnosti obecně,
- profesionální rozvoj a rovné příležitosti žen na pracovním trhu,
- zdraví a zdravotnictví,
- násilí na ženách a obchod s ženami,
- podpora minoritních skupin žen,
- problematiku rodin a prosazování rovných příležitostí osob pečující o děti,
- problematika ochrany životního prostředí.“⁷⁸

Jsem ráda, že vznikají organizace poskytující zejména sociálně psychologickou pomoc a různé druhy poradenství.

Kromě přenášení politiky rovných příležitostí do dennodenní praxe pomocí strategie gender mainstreaming tedy existuje celá řada dalších potřebných činností. Na těchto aktivitách se podílí široké spektrum organizací a to je dobře, protože čím více lidí se zapojí a bude vědět o problematice genderové rovnosti, tím větší je šance, že se naše společnost jednou stane místem, kde existuje genderová rovnost nejenom na papíře, ale i v životě obyčejných lidí.

⁷⁶ Internetové stránky *Vlády ČR*. Cit. 2.2. 2011. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rada-pro-rovne-prilezitosti/uvod-29829/>

⁷⁷ Internetové stránky *Ženská práva jsou lidská práva*. Cit. 2.2. 2011 Dostupné na: <http://zenskaprava.ecn.cz/>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. METODOLOGICKÁ ČÁST

„Metodologie se zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu. Předmětem metodologie jsou nástroje vědy“⁷⁹

V duchu této citace chápu metodologii jako úsek práce, kde stanovím základní způsob realizace celého průzkumu. Jak se ukáže, nejde jen o jedno stanovisko, a právě to je ten důvod, proč je metodologická část rozdělena na jednotlivé kroky a rozhodnutí.

V první řadě zaměřím pozornost na zodpovězení základní otázky smyslu neboli cíle průzkumu. V druhé části najdu odpověď na to: Jaký typ metodologie bude pro zvolené téma nejvhodnější. S tím souvisí i obsah následující podkapitoly, kde se dozvíme, jaká technika sběru dat bude neoptimálnější. Další částí, kterou pojímá podkapitola o výběru vzorku, stanovím, jak už název napovídá: Jakým způsobem budu vybírat vzorek z populace. A závěr, tedy poslední část metodologie bude věnována popisu a dokreslení dalších potřebných informací k ucelené představě o celém průzkumu.

5.1. CÍL PRŮZKUMU

Smyslem průzkumu je /jak bylo uvedeno v úvodu práce/, zodpovědět otázku:

Jaké jsou názory a rozdíly v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?

Pokud se na tuto otázku zaměřím, odpovědí dosáhnu srovnání názorů a vnímání žen a mužů, jak to deklaruje samotný název práce.

K zodpovězení této otázky, jsem si stanovila 5 hypotéz, které zodpovězení této široké otázky usnadňují a konkretizují podle tématického zaměření teoretické části práce.

⁷⁸ HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007 s. 90.

⁷⁹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portal, 2005 s. 34.

H1: Ženy se setkávají s diskriminací a genderovými stereotypy častěji než muži.

H2: Ženy se více zajímají o témata zabývající se genderovou rovností více než muži.

H3: Muži preferují tradiční model rodiny, ženy ale vnímají rozdělení rolí v rodině více rovnocenně než muži.

H4: Ženy a muži se shodují, že ženy mají oproti mužům kvůli péči o rodinu omezené šance na pracovním trhu

H5: Muži mají menší zájem na zavádění rovných příležitostí do praxe než ženy.

5.2. VYMEZENÍ TYPU METODOLOGIE

Stanovení typu metodologie považují za zásadní a nezbytný krok směřující k realizaci celé praktické části práce.

U vymezení typu metodologie hovoříme o induktivních a deduktivních metodách, jejichž význam je významově opačný.

Zatímco deduktivní metoda vychází z teorie či obecného problému, který je formulován do hypotéz, induktivní metoda naopak začíná zkoumáním, ve kterém hledáme určité zákonitosti vedoucí ke stanovení předběžných závěrů, které pak ověřujeme.⁸⁰

Jinými slovy se jedná o kvantitativní a kvalitativní typ metodologie. „Termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace“⁸¹ U kvantitativního výzkumu/průzkumu jde naopak o testování hypotéz.⁸²

V souvislosti s těmito odlišnostmi průzkumu, je nutné brát v potaz i jejich rozdílné výhody a nevýhody, které bychom měli předem důkladně zvážit. Jedná se především o klady a zápory jednotlivých technik sběru dat, které jsou charakteristické pro jednotlivé typy průzkumu.

⁸⁰ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009.

⁸¹ STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999 s. 10.

⁸² DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009.

5.3. VÝBĚR TECHNIKY SBĚRU DAT

Jak bylo řečeno výše, v této kapitole by mělo jít o vymezení techniky sběru dat. A to především za účelem rozhodnutí, která z technik bude pro tento průzkum nejvhodnější. Dotazník či rozhovor? A jakým způsobem bude technika sběru dat realizována?

Usoudila jsem, že pro průzkum, v kterém jde hlavně o zjištění a srovnání názorů k problematice genderové rovnosti, bude nejvhodnější použít dotazník. A to hlavně vzhledem k tomu, že se jedná o obecné, genderové kategorie obyvatelstva celého města. Zvolila jsem tedy kvantitativní typ metodologie, kde bude ke sběru dat použit dotazník, vyplněný prostřednictvím osobního dotazování pomocí dotazníku. Vyplnění dotazníku a jeho zařazení do průzkumu bude záležet na ochotě osloveného člověka na otázky z dotazníku odpovědět. To je ale náplní již další podkapitoly pojmenované výběr vzorku.

5.4. VÝBĚR VZORKU

Pro výběr vzorku z populace jsem se rozhodla použít kvótní výběr., Kvótní výběr imituje ve struktuře vzorku známé vlastnosti populace.“⁸³

Rozhodujícími vlastnostmi /kvótami/, které určují výběr, budou: místo bydliště, pohlaví a věkové kategorie. Pro stanovení kvótního předpisu využiji dat ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001.

Tímto rozhodnutím ve kterém mě utvrdila i skutečnost, že mám o populaci dostatek informací, v žádném případě ovšem nechci zlehčovat roli tazatele, jehož prostřednictvím dotazovaný může dotazník vyplnit. Je zde stále vysoká odpovědnost tazatele za dodržení kvótního předpisu, a tím pádem záleží na dobrém úsudku tazatele vybrat odpovídající dotazované. Nicméně jsem si tohoto rizika plně vědoma.

⁸³ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009 s. 94.

5.5. POPIS PRŮZKUMU

Výzkum probíhal od **1.3. do 1.4. 2011**. Pro snadnější orientaci jsem si výzkum roztřídila do několika kroků.

1. konečné stanovení výzkumné otázky
2. rozhodnutí o typu metodologie, vytvoření hypotéz s otázkami, zpracování do dotazníku.
3. rozhodnutí o výběru vzorku a technických možnostech sběru dat
4. sběr dat (pomocí osobního dotazování vyplnění dotazníků a jejich následný sběr)
5. statistické zpracování dat
6. analýza a interpretace dat
7. skartace dat

Průzkum bude proveden ve městě Velká Bíteš, které leží na východě kraje Vysočina 35 km od města Brna. V tomto městě žiji od narození, a protože je mi toto město velice blízké, chtěla jsem znát a srovnat názor bítešských žen a mužů na problematiku genderové rovnosti, o kterou se zajímám.

K realizaci kvantitativního typu průzkumu použiji data z posledního sčítání lidu, domů a bytů (2001), kde se zjistilo že ve městě v tu dobu žije celkem 4 489 obyvatel. Z toho je 2 459 žen a 2430 mužů. Po uvážení jsem se rozhodla, že tento velmi malý rozdíl bude mezi genderovým rozložením obyvatelstva zanedbán. Polovina dotazníků bude určena pro ženy a druhá polovina pro muže. Dotazníky budou identické s důrazem na genderovou korektnost. Protože by mohlo dojít k problémům ve skreslení dat, například z důvodu nepochopení otázek zapříčiněné rozumovou nevyzrálostí /nízký věk/, rozhodla jsem se, že do průzkumu zahrnu jen obyvatelstvo starší 20 let. Průzkum se tak ve skutečnosti bude vztahovat na 3 633 obyvatel Velké Bíteše.

Dotazník se skládá ze 2 částí. V první části obyvatele Velké Bíteše seznamuji s účelem průzkumu a poukazuji na anonymitu dotazníku a jeho zpracování takovým způsobem, aby nedošlo k narušení práv na ochranu osobních údajů. Druhá část dotazníku obsahuje 15 otázek, které se skládají z otázek otevřených, uzavřených i škálových. Vyplněním těchto 15 otázek, se zároveň rozhodne o pravdivosti či vyvrácení hypotéz uvedených v podkapitole 6.1.

6. ANALYTICKÁ ČÁST

Náplní analytické části je vyhodnocení dat získaných z dotazníků. K tomuto účelu použiji MS Word a Excel, kde se ručně zpracovaná data budou zaznamenávat do grafů a tabulek. Celý proces je náročný, a tak je nezbytné určit si metodu analýzy dotazníkového šetření.

6.1. METODA ANALÝZY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Cílem dotazníkového šetření bylo odpovědět si na otázku:

Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?

Analýzu dat u uzavřených otázek jsem provedla sečtením kladných a záporných odpovědí. Počet těchto odpovědí jsem pro přehlednost převedla na procenta a podle výsledku otázek ověřující hypotézu jsem usoudila, zda a na kolik je konkrétní hypotéza pravdivá. U otevřených a škálových otázek jsem sledovala počet nejčtenějších odpovědí, které jsem také procentuelně vyjádřila. Některé otázky byly podmíněné, proto bylo nutné sledovat i vztah mezi otázkami a brát v úvahu počet respondentů, které na ně mohou reagovat.

6.2. CHARAKTERISTIKY ZKOUMANÉHO VZORKU

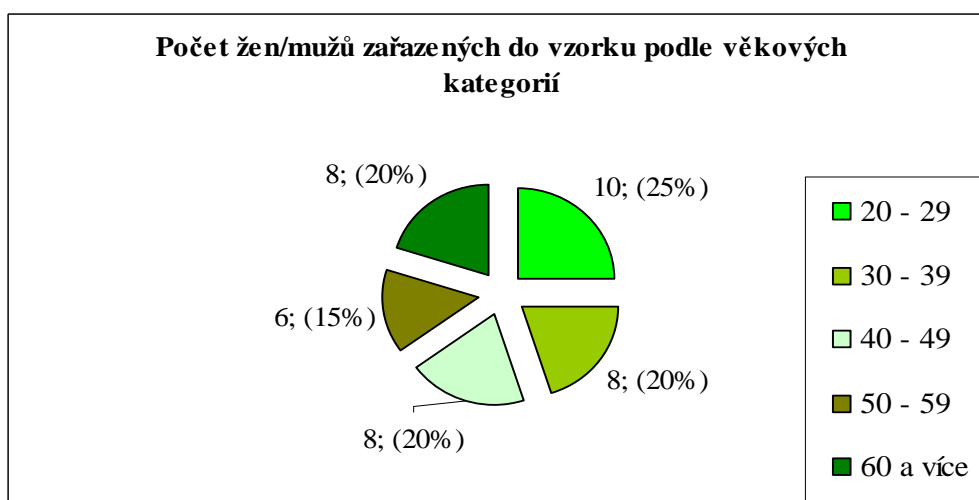
Přestože se jedná o drobný dotazníkový průzkum, počítala jsem ve Velké Bíteši s 80 dotazovanými, 40 ženami a 40 muži. Protože jsem si jako typ výběru vzorku určila kvótní výběr, kde kvótu netvořilo jen místo bydliště a pohlaví, ale i věk. Rozdělila jsem dotazované vždy v poměru ke skutečnému počtu žen a mužů v jednotlivých věkových kategoriích. Toto rozdělení a zachování počtu dotazovaných ke skutečnému počtu obyvatel Velké Bíteše se tak stalo kvótním předpisem. Jak již bylo uvedeno vyplnění dotazníku probíhalo pomocí osobního dotazování, kde zařazení dotazníku do průzkumu záleželo na ochotě dotazovaného odpovědět na otázky kladené tazatelem.

Tabulka vyjadřuje počet obyvatel Velké Bíteše podle věkových kategorií, ve skutečnosti i ve vzorku. Kromě těchto informací, je zde i procentuálně vyjádřen poměr mezi zastoupením ve věkových kategoriích a celkovým počtem obyvatelstva Velké Bíteše.

	věková kategorie	počet obyvatel	počet obyvatel v %	počet obyvatel ve vzorku	
				ŽENY	MUŽI
1.	20 – 29	907	25%	10	10
2.	30 – 39	693	19%	8	8
3.	40 – 49	685	19%	8	8
4.	50 – 59	594	16%	6	6
5.	60 a více	754	21%	8	8
	CELKEM	3 633	100%	40	40

Tabulka č. 3 (počet obyvatel/ věkové kategorie - zdroj: Sčítání lidí, domů a bytů, ČSÚ, 2001)⁸⁴

V grafu č. 1 můžeme vidět počet získaných a tedy správně vyplněných dotazníků. Vidíme tedy, že ve vzorku bylo ve věku 20 – 29 let zastoupeno 10 žen a 10 mužů. Ve věku 30 – 39 let, 8 žen a 8 mužů, stejně jako ve věkové kategorii 40 – 49 let. Občanů města od 50 – 59 let bylo zastoupeno od každého pohlaví 6, nejméně z celého vzorku. Poslední kategorie byla určená dotazovaným starších 60 let. V této kategorii bylo také 8 žen a 8 mužů. Z grafu je patrné i procentuální vyjádření žen a mužů ve vzorku, které s odchylkou /zaokrouhlením/ koresponduje s procentuálním vyjádřením poměru mezi věkovými kategoriemi v populaci, podle sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001.

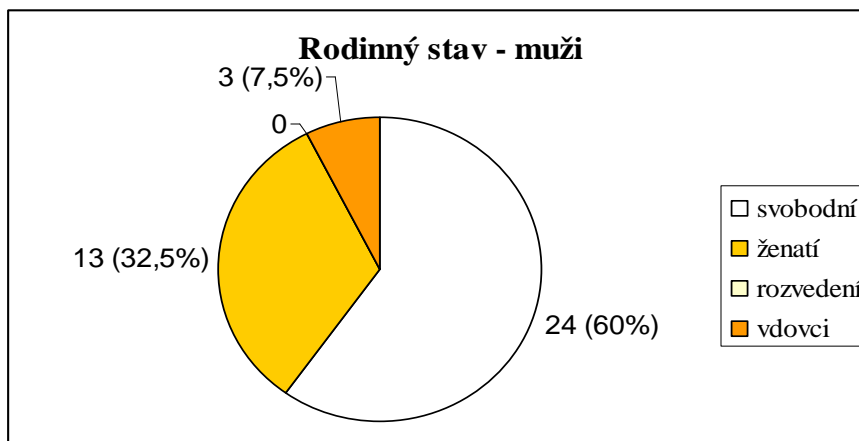

Graf č. 1

⁸⁴ Internetové stránky ČSÚ Cit. 2.3. 2011. Dostupné na:
<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/596973?OpenDocument>

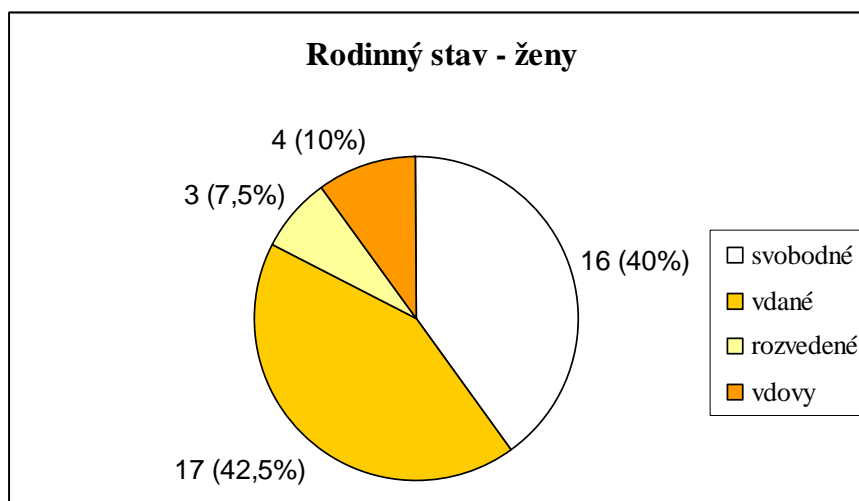
Rodinný stav

Rodinný stav patří mezi sledovaný demografický, který má v průzkumu čistě informativní charakter. Nemyslím si však, že by v průzkumu tohoto tématu nehrál žádnou roli. Přesto, vliv tohoto demografického prvku není předmětem průzkumu.

Graf č. 2

Graf č. 2 se zaměřuje na rodinný stav mužů, o kterém můžeme říci, že ve vzorku byla zastoupena převážná většina svobodných – 24 muži (60%). Druhá největší skupinka byla označena jako ženatí. Tuto část vzorku zastupovalo 13 mužů (32,5%). Ve skupině mužů nebyl žádný rozvedený muž. Poslední sledovaná kategorie vdovců, ale zastoupená byla, s celkovým počtem 3 muži (7,5%).

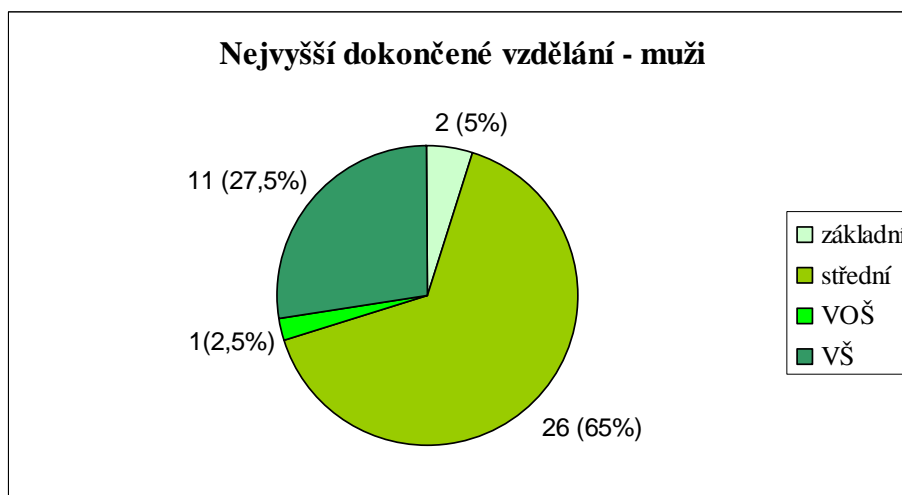
Graf č. 3

Graf č. 3 znázorňuje rodinný stav žen. Z tohoto grafu je patrné, největší zastoupení vdaných žen, kterých bylo ve vzorku 17 (42,5%). Pohledem do grafu, lze také konstatovat, že další početně nejčetnější kategorií jsou svobodné ženy, kterých bylo jen o 1 méně 16 (40%). Ostatní kategorie jsou zastoupeny s velkým početním odstupem, ale

jsou vůči sobě v zásadě vyrovnané. Ve vzorku jsou zastoupeny 4 ovdovělé ženy (10%) a 3 rozvedené ženy (7,5%).

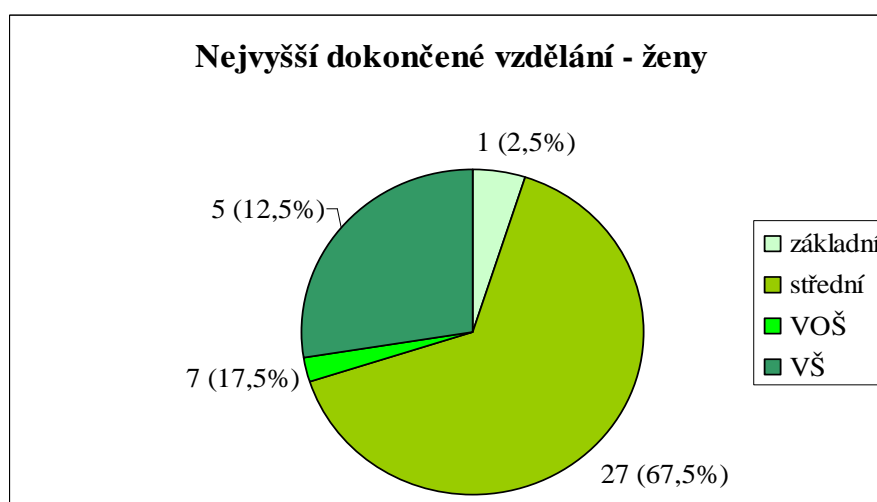
Nejvyšší dokončené vzdělání

Mezi poslední demografický údaj, který má také informativní charakter patří nejvyšší dokončené vzdělání, kde bylo na výběr z několika možných variant. Podívejme se tedy, jaké bylo zastoupení z hlediska nejvyššího dokončeného vzdělání u mužů.

Graf č. 4

Největší zastoupení měli muži se středoškolským vzděláním, kterých bylo 26 (65%). Na druhém místě byli absolventi vysokých škol s 11 zástupci (27,5%). Další možná vzdělání byly zastoupena v daleko menším počtu. Ve vzorku byli 2 muži (5%) se základním vzděláním a 1 muž s Vyšší odbornou školou (2,5%).

Graf č. 5

Graf č. 5, který je uvedený na předchozí straně se zabývá nejvyšším dokončeným vzděláním u žen. Pohledem na grafické vyjádření můžeme konstatovat, že největší zastoupení ve vzorku měly středoškolačky 27 (67%). Dále následují absolventky vyšších odborných škol 7 (17,5%) a na třetím místě jsou absolventky vysokých škol 5 (12,5%). Nejmenší zastoupení bylo u základního vzdělání, které bylo uvedeno jen v jednom případě (2,5%).

Přínosem kapitoly nazvané charakteristiky zkoumaného vzorku bylo poskytnutí představy o složení vzorku a to nejenom z pohledu věkového rozložení. Pro zajímavost jsme se mimo jiné dozvěděli, že nejtypičtější představitelkou ženské části vzorku je vdaná žena ve věku 20 – 29 let s ukončeným středoškolským vzděláním a mezi nejtypičtějšího představitele mužů ve vzorku můžeme označit svobodného muže, také ve věku 20 – 29 let a s ukončeným středoškolským vzděláním.

6.3. OVĚŘOVÁNÍ PRŮZKUMNÝCH HYPOTÉZ

Cílem praktické části práce je odpovědět na průzkumnou otázku:

Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?

Jelikož je tato otázka příliš obecná, vymezila jsem si v souladu s teoretickou částí práce, již v kapitole 6.1., pět hypotéz, které mi pomohou nalézt odpověď na otázku, která je cílem práce.

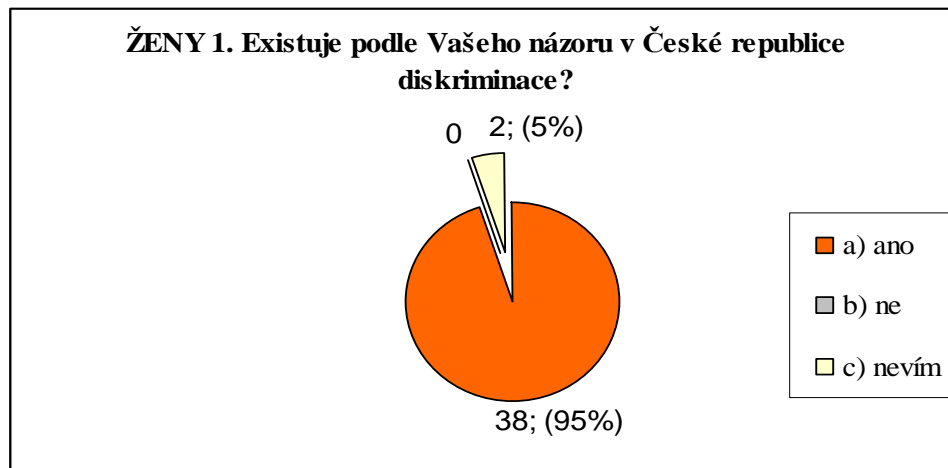
H1: Ženy se setkávají ve svém životě s diskriminací kvůli svému pohlaví častěji než muži.

Tuto hypotézu jsem se rozhodla ověřovat vzhledem ke kapitole nazvané cesta k rovným příležitostem, kde jsme měli možnost poznat, jak se vyvíjelo postavení ženy a muže. Z tohoto důvodu bylo zajímavé ověřit si, zda se ženy stále setkávají s diskriminací a genderovými stereotypy častěji než muži.

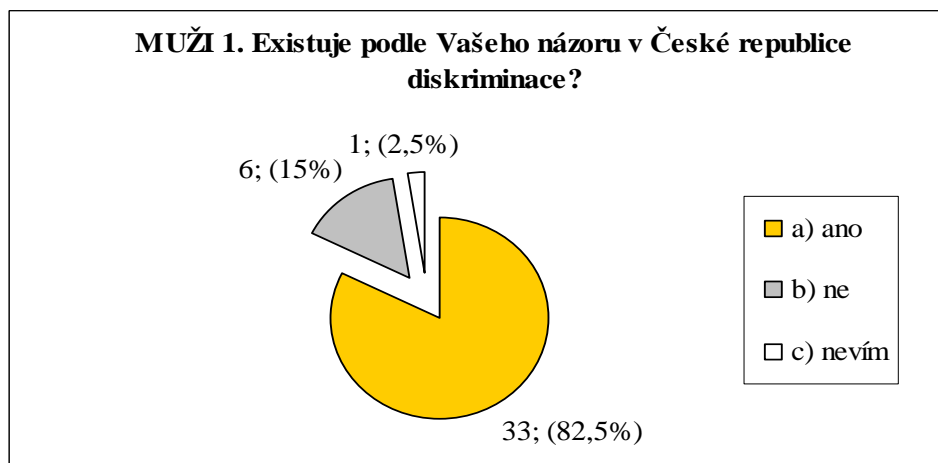
Hypotézu jsem ověřila otázkou č. 1 – 5.

Otázka č. 1 Existuje podle Vašeho názoru v České republice diskriminace?

Na otázku lze odpovědět možnostmi *ano*, *ne*, *nevím*. Otázkou jsem zjišťovala, jestli dotazovaní vnímají nebo nevnímají jakýkoliv druh diskriminačního chování.

Graf č. 6

Graf č. 7

Graf č. 6 a 7 znázorňuje odpovědi mužů a žen na otázku č. 1.

Možnost A: *ano* – zvolilo 33 mužů (82,5%) a 38 (95%) žen.

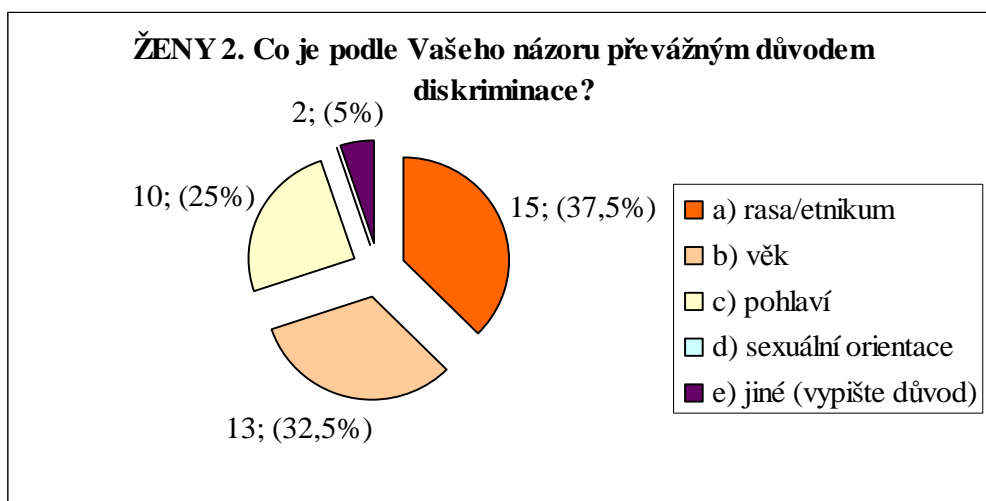
Možnost B: *ne* – vybralo 6 mužů (15%). Ženy variantu B, nevolily.

Možnost C: *nevím* volili 2 ženy (5%) a jeden muž (2,5%).

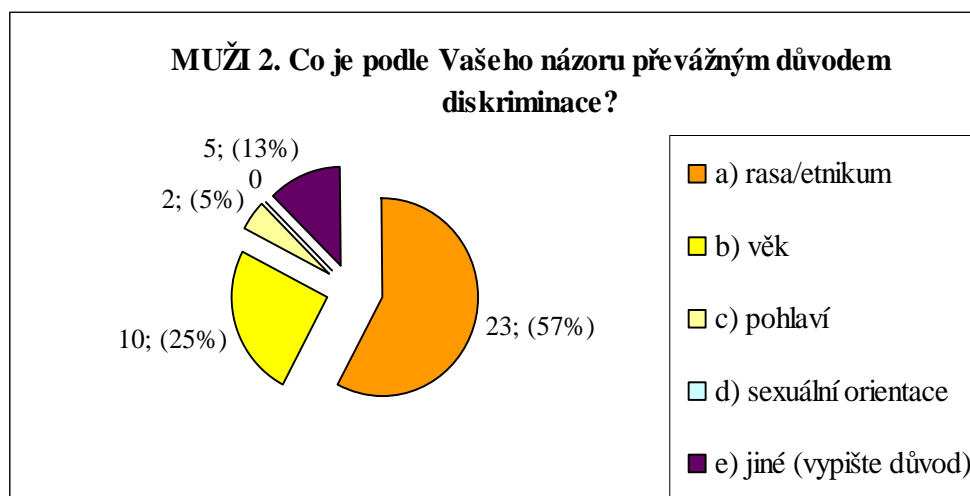
Celkově nejvíce oslovených žen a mužů vybralo možnost A: *ano* – V České republice existuje diskriminace.

Otázka č. 2 Co je podle Vašeho názoru převážným důvodem diskriminace?

Na tuto otázku odpověděli všichni dotazovaní, a to i v případě, že v předchozí otázce dali přednost odpovědi B: V České republice diskriminace neexistuje. Pokud jde o možné varianty odpovědí, dotazovaní si mohli vybrat z 5 možností.

Graf č. 8

Graf č. 9

Z grafu č. 8 a 9 vyplývají následující výsledky.

Možnost A: *rasa/etnikum* – zvolilo 23 mužů (57,5%) a 15 žen (37,5%).

Možnost B: *věk* – volilo 10 mužů (25%) a 13 žen (32,5%).

Možnost C: znamenala, že *důvodem diskriminace je pohlaví* – variantu zvolilo více žen než mužů. Konkrétně 2 muži (5%) a 10 žen (25%)

Možnost D: *sexuální orientace* – nikdo neoznačil jako převážný důvod diskriminace.

Poslední variantu E: *jiné /s možností doplnit/* - označilo 5 mužů (12,5%) a 2 ženy (5%).

Ženy konkrétně doplnily: „zdraví“ a v druhém případě: „krása“.

U mužů byly nejčastější odpovědi: „peníze“, „zdraví“ a „vzhled“.

Pokud jde o celkový pohled, nejvíce byla u žen i mužů zvolena varianta A: *rasa/etnikum*.

Otázka č. 3 Co si představujete pod pojmem diskriminace z důvodu pohlaví?

Tato otázka dávala dotazovanému možnost volně odpovědět. Z tohoto důvodu by mělo být vyhodnocení této otázky složitější než u předchozích otázek. Ve skutečnosti však byly odpovědi natolik podobné, že je lze shrnout do malého množství typických odpovědí. Zjistila jsem tak, že ženy a muži mají na tuto otázku převážně stejný názor. Nejvíce je s pojmem diskriminace z důvodu pohlaví spojována diskriminace žen na trhu práce v oblastech příležitosti získat práci a být za ni patřičně ohodnocena. Cituji, jak jedna z dotazovaných vystihla v podstatě nejčastější názory dotazovaných na tuto otázku: *„Ženy mají průměrně nižší platy, není pro ně jednoduché rozvíjet kariéru. Když přeruší práci kvůli mateřské dovolené, jsou na ně kladeny větší nároky – očekává se, že zvládnou práci na plný úvazek i péči o děti a domácnost.“* Ocituji ještě podobný názor muže, který shrnuje svoje názory na diskriminaci z důvodu pohlaví do těchto bodů:

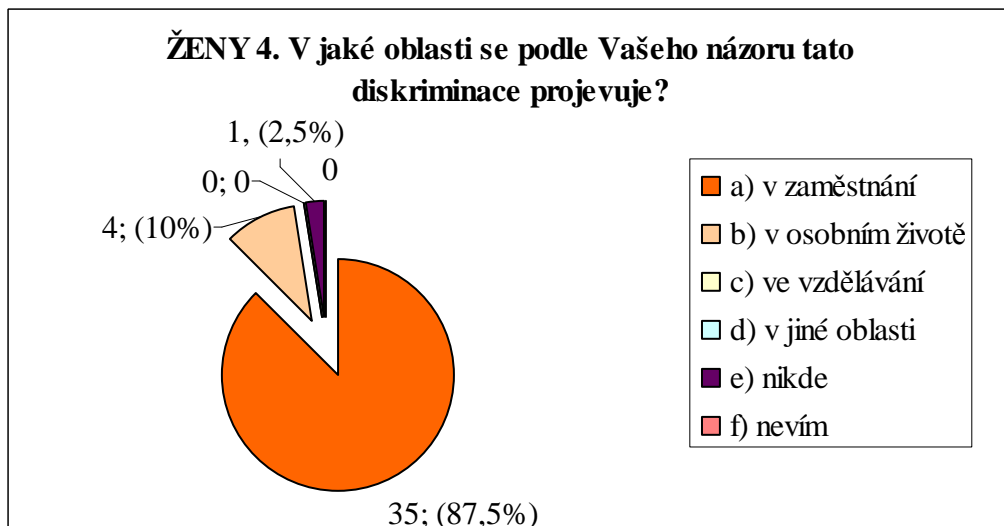
- „- omezené možnosti kariérního růstu žen v zaměstnání,*
- ženy za stejnou práci většinou berou méně,*
- některou práci nezískají vůbec, protože pečují o domácnost a výchovu dětí.“*

Jestliže se nezaměřím na nejčastější názory a budu naopak hledat nějaké originální odpovědi, zjistím, že na otázku č. 3 nenajdu u žen obsahově jiný názor, než jsem zde uvedla. Co se týče mužů, zde pár originálních a do značné míry protichůdných názorů existuje. Víím, že jsem si nestanovila analyzovat ojedinělé odpovědi, ale neodpustím si uvést například tento názor: *„Z důvodu svého pohlaví musím stát u mušle, kde vedle mě stojí tuna dalších. Chci svojí kabinku, tak jako mají ženy. Očekávat od ženy práci v domácnosti, není správné. Když ale žena dá najevo své přednosti na zkoušce, aby získala lepší známku, tak to také není OK.“*

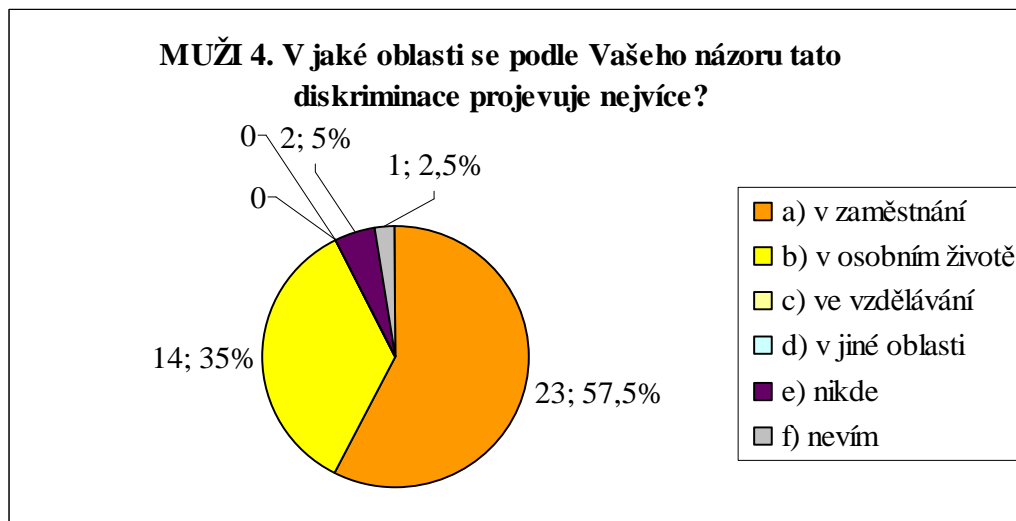
Otázka č. 4 V jaké oblasti se podle Vašeho názoru tato diskriminace projevuje nejvíce?

Otázka č. 4 byla otázkou výběrovou. Bylo možné vybírat ze 6 odpovědí.

Jak můžete vidět v grafu č. 10, na následující straně.

Graf č. 10

Graf č. 11

Možnost A: *diskriminace se nejvíce projevuje v oblasti zaměstnání* – volili ženy i muži stejně. Tuto možnost označilo 23 mužů (57,5%). Ženy tuto odpověď zvolily v 35 případech (87,5%).

Možnost B: *v osobním životě* – tuto odpověď zvolilo 14 mužů (35%) a 4 ženy (10%).

Možnost C a D: *pociťují diskriminaci v oblasti vzdělání nebo v jiné oblasti* – nezvolil žádný muž ani žena.

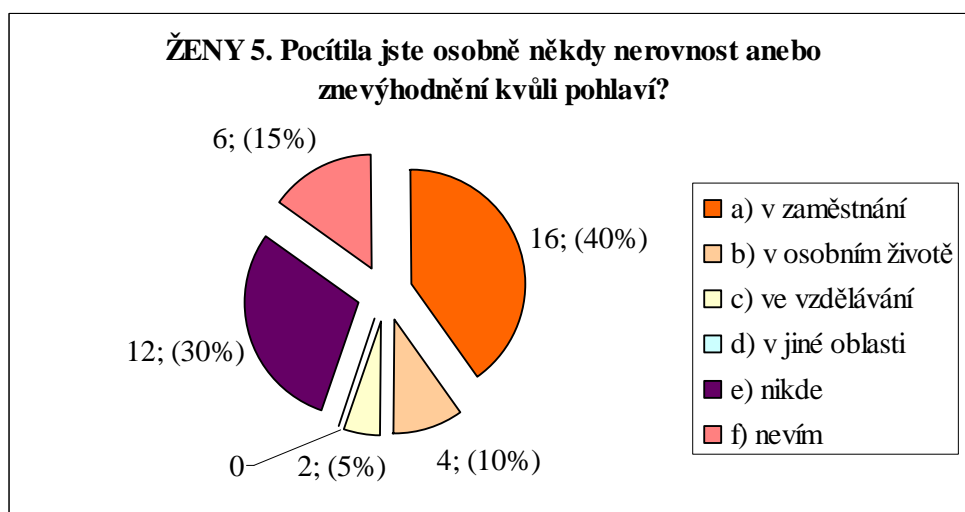
Možnost E: *diskriminace nevyskytuje nikde* – volili 2 muži (5%) a jedna žena (2,5%).

Možnost F: *nevím* – využil jeden muž (2,5%).

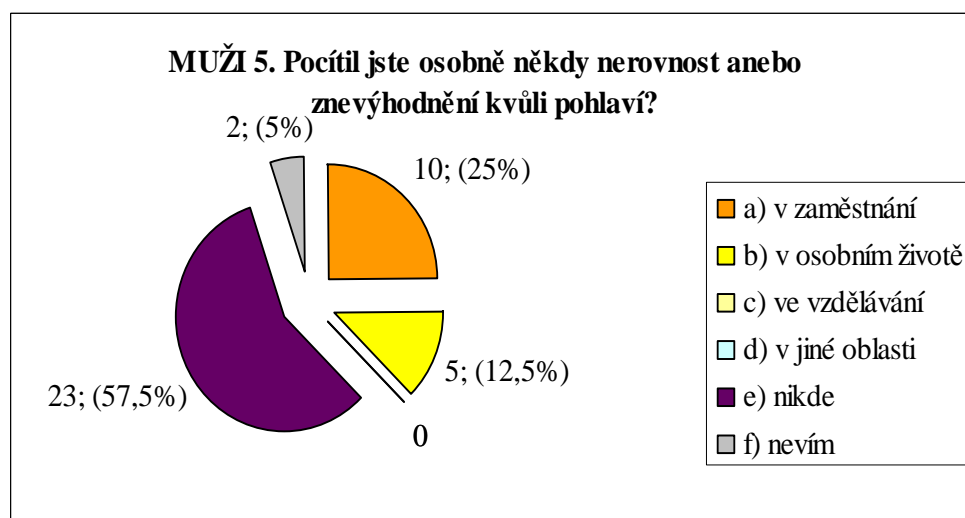
Pokud jde o celkové zhodnocení, nejčastěji byla volena varianta A, tedy *v zaměstnání* jak ze strany žen, tak mužů.

Otázka 5 Pocítil/a jste někdy osobně nerovnost nebo znevýhodnění kvůli svému pohlaví?

Poslední, a také stěžejní otázka k zodpovězení hypotézy nenabízí opět odpověď *ano*, *ne*, *nevím*, ale vybízí dotazované k výběru oblasti, kde se s nerovností nebo znevýhodněním kvůli svému pohlaví setkali. Popřípadě lze doplnit, že se s tímto druhem diskriminace nesetkali.

Graf č. 12

Graf č. 13

Možnost A: v *zaměstnání* – volilo 16 žen (40%) a 10 mužů (25%).

Možnost B: v *osobním životě* – volilo 5 mužů (12,5%) a 4 ženy (10%)

Možnost C: ve *vzdělání* – se s diskriminací z důvodu pohlaví setkaly pouze 2 ženy (5%). Muži se s nerovností či znevýhodněním v oblasti vzdělání nesetkali.

Další možnost D: *jiný důvod* /s možností doplnit/ - nevybral nikdo. Naproti tomu

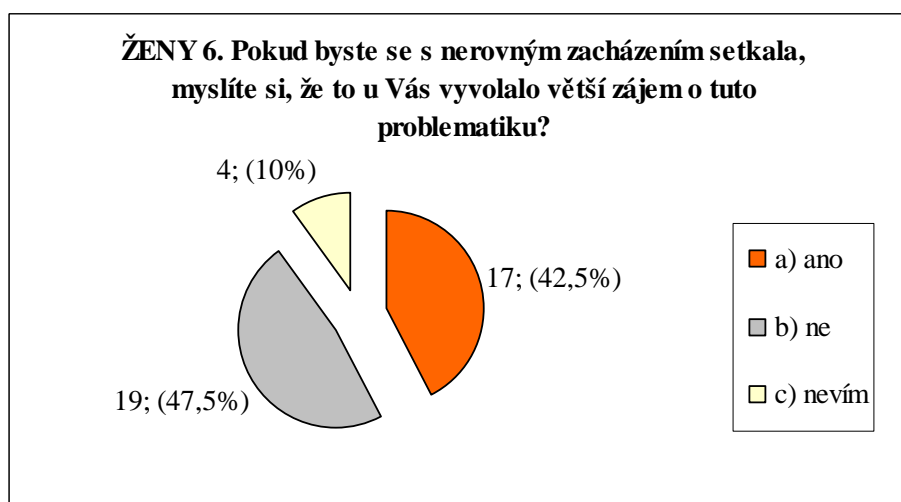
Možnost E: *nikde* – volilo 23 mužů (57,5%) a 12 žen (30%). Poslední možnou variantou

bylo písmeno F v případě, pokud si dotazovaní z nabízených odpovědí nevybrali /6 žen (15%), 2 muži (5%)/.
Celkové zhodnocení otázky z hlediska četnosti odpovědí ukazuje rozdíl mezi názory žen a mužů. Zatímco ženy volily nejčastěji možnost A. /nerovnost nebo znevýhodnění kvůli pohlaví nejvíce v zaměstnání/, muži volili nejčastěji možnost E. Většina z nich se s nerovnostmi nebo znevýhodnění kvůli pohlaví *nesetkala*.

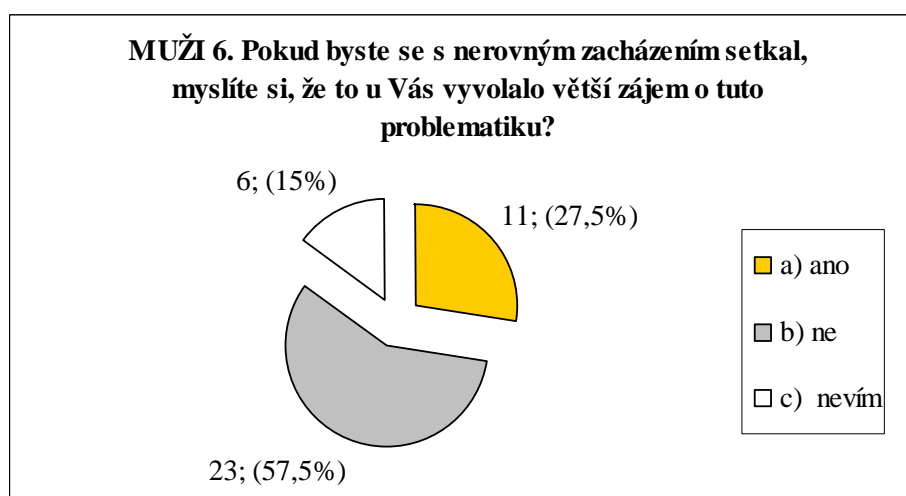
H2: Ženy se více zajímají o témata zabývající se genderovou rovností více než muži.

Tato hypotéza vychází z mého vlastního přesvědčení, že pokud se někdo s něčím více setkává, má o tom také větší povědomí. Hypotézu jsem ověřila otázkami č. 6 a 7.

Otázka č. 6 Myslíte si, že pokud byste se s nerovným zacházením setkal/a, vyvolalo by to u Vás větší zájem o tuto problematiku?

Graf č. 14

Graf č. 15

Na tuto otázku jsou možné opět tři odpovědi, *ano*, *ne*, *nevím*.

Možnost A: *ano* – volilo 11 mužů (27,5%) a 17 žen (42,5%).

Možnost B: *setkání s nerovným zacházením nevyvolalo větší zájem o problematiku* – zvolilo 23 mužů (57,5%) a 19 žen (47,5%)

Možnost C: *nevím* – vybralo 6 mužů (15%) a 4 ženy (10%).

Z celkového zhodnocení otázky vyplývá, že se ženy a muži o genderovou problematiku nezajímají ani v případě nerovného zacházení.

Otázka č. 7 Zajímáte se o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů?

Na tuto otázku byly stejně jako na otázku č. 6, stejné 3 odpovědi – *ano*, *ne*, *nevím*.

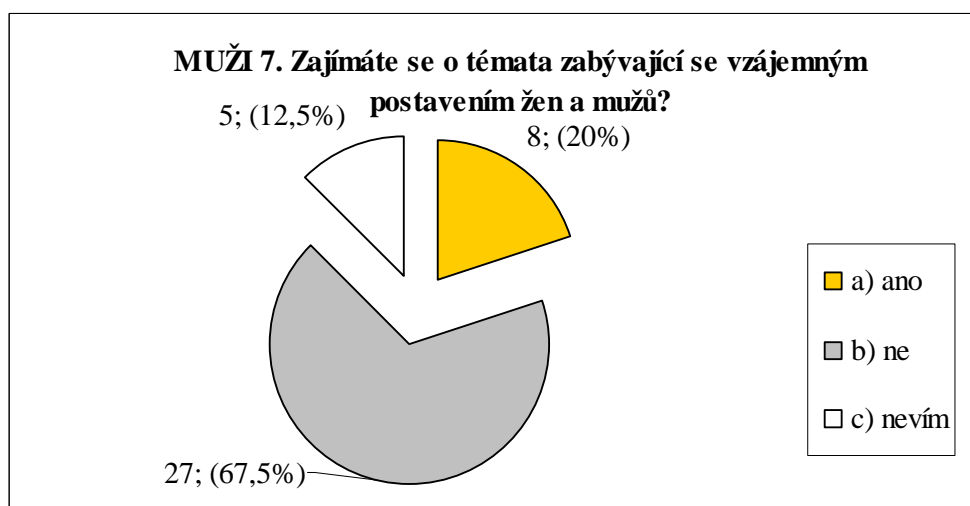
Porovnání dat otázky č. 6 a 7. jsem zjistila, že počty volených odpovědí u jednotlivých variant se většinou neliší. Respektive u žen se neliší vůbec. Malý rozdíl je jen na straně mužů. To ale není důvod příslušná data neuvést.

Graf č. 16

Možnost A: *ano* /dotazovaní se zajímají o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů/ - tuto odpověď zvolilo 8 mužů (20%) a 17 žen (42,5%).

Možnost B: *ne* /dotazovaní se nezajímají o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů/ - zvolilo 27 mužů (67,5%) a 19 žen (47,5%) Téměř vyrovnaná situace je u možnosti C: *nevím* – označilo 5 mužů (12,5%) a 4 ženy (10%).

Graf č. 17

Z celkového zhodnocení vyplývá, že stejně jako u předchozí otázky by ženy a muži v největší míře zvolili variantu B. Vyjadřují tím, že se o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů *nezajímají*.

H3: Muži preferují tradiční model rodiny, ženy ale vnímají rozdělení rolí v rodině více rovnocenně než muži.

Hypotéza se opírá o poznatky z kapitoly 4.2. s názvem: Stereotypy v soužití ženy a muže, kde se zabývám mimo jiné i rolemi žen a mužů během společného soužití. Tuto hypotézu jsem zařadila, protože si myslím, že rozdělení rolí ve vlastní rodině vypovídá o tom, jak člověk vnímá obecné postavení žen a mužů. Podle mého názoru lidé často ve svých názorech na postavení žen a mužů vychází ze své vlastní životní praxe. Hypotéza je ověřovaná otázkami č. 8 – 11.

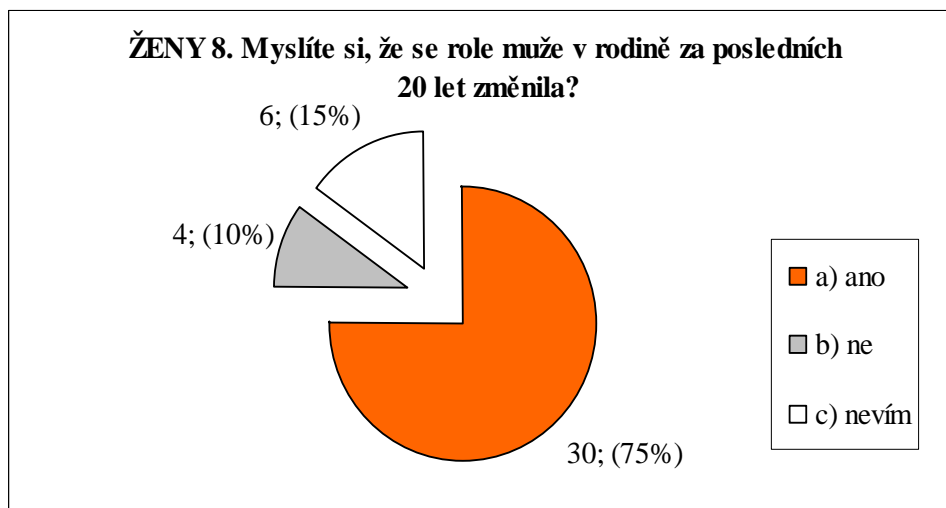
Otázka č. 8 Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?

Otázka nabízela opět 3 možnosti odpovědi – *ano, ne, nevím*.

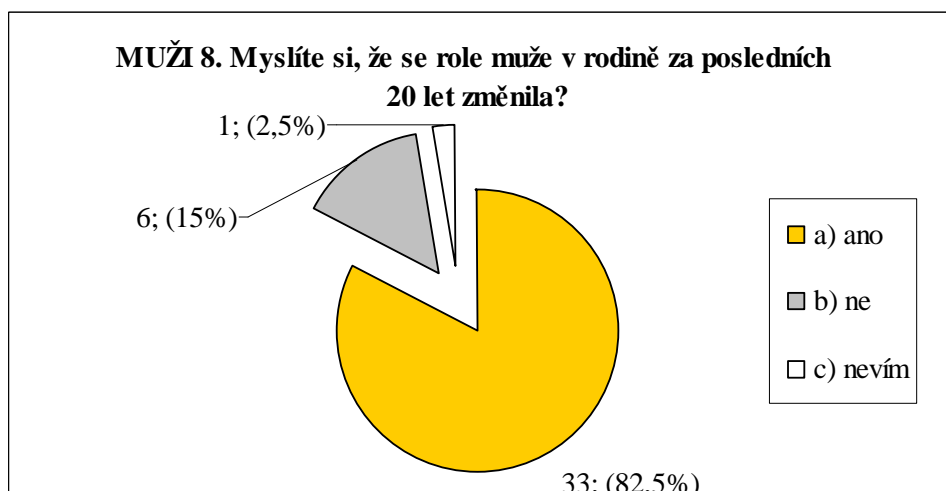
Možnost A: *ano* /role muže v rodině se za posledních 20 let změnila/ - tuto odpověď zvolilo 33 mužů (82,5%) a 30 žen (75%).

Možnost B: *ne* /role muže se za posledních 20 let nezměnila/ - zvolilo pouze 6 mužů (15%) a 4 ženy (10%).

Poslední možnost C: *nevím* – zvolil jeden muž (2,5%) a 6 žen (15%).

Graf č. 18

Graf č. 19

Z výsledků vyplývá, že jak ženy, tak muži volili nejvíce možnost A. Znamená to, přesvědčení o tom, že se *role muže za posledních 20 let změnila*.

Otázka č. 9 Pokud jste odpověděl/a na předchozí otázku ANO, napište nejdůležitější věc, v čem se podle Vašeho názoru změnila pozice mužů?

Otázka č. 9 je otázkou podmíněnou, mohl na ni odpovědět jen omezený počet dotazovaných, kteří v předchozí otázce č. 8 odpověděli, že se role mužů za posledních 20 let změnila. Tato otázka, tedy specifikuje v čem nejvíce se role muže v rodině změnila. Odpovídat tuto otázku mohlo 33 mužů a 30 žen.

Jak ženy, tak muži odpovídali velice podobně. Většinu odpovědí na otázku vystihuje následující citace: „*V bourání stereotypů nyní muži více pomáhají s domácími pracemi a nechápou to už často jako tradiční úlohu žen. Zavedení „rodičovské“ dovolené*

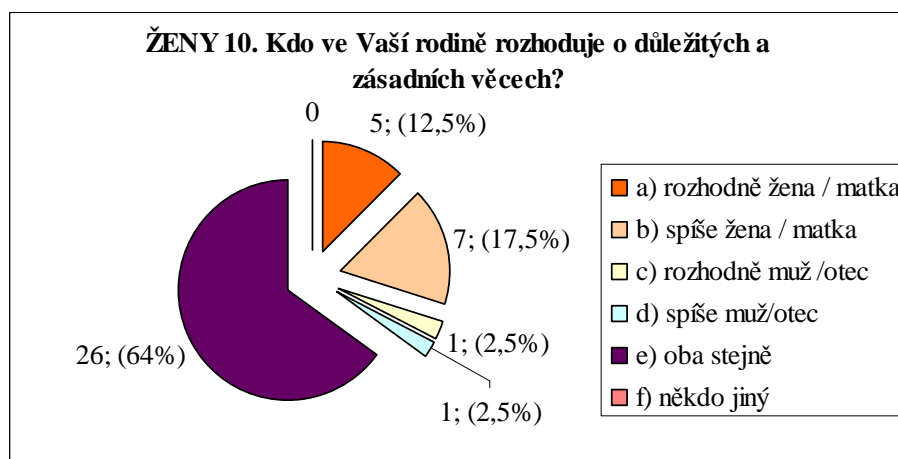
namísto „mateřské“ – i díky tomu se muži mohou více věnovat rodině a vše nestojí jen na ženách.“

Další citace, která vystihuje stejně jako první typickou odpověď tentokrát od muže, je následující: „Muž není v rodině tak dominantní, chodí na rodičovskou dovolenou a více pečuje o děti. Muž již není živitel rodiny a ženy dostávají práci na lepších postech, které bývaly dříve pouze mužské.“

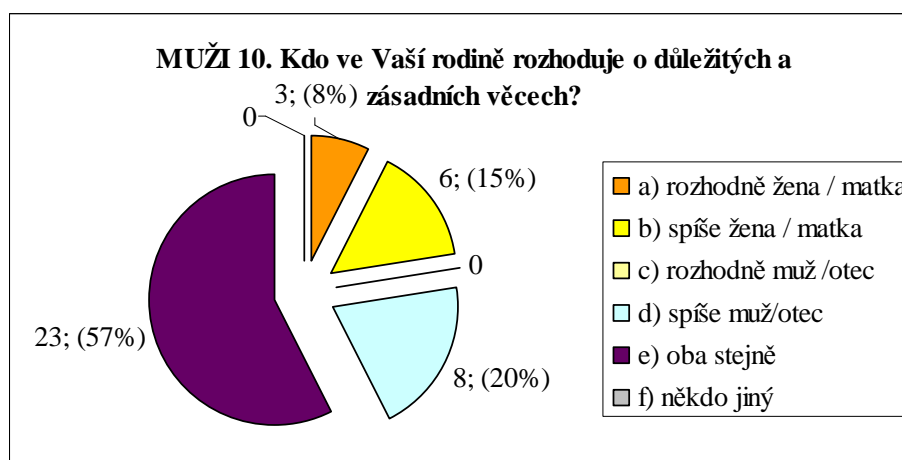
Celkově lze říci, že role muže se za poslední 20 let změnila v především ve větším zájmu a možnosti pomoci ženě s domácími pracemi a dětmi. Přispívá k tomu i zavedení rodičovské dovolené. Muž již není výhradním živitelem rodiny, protože žena také chodí do práce a dostává se na pracovní místa, která byla dříve určena výhradně mužům.

Otázka č. 10 Kdo ve Vaší rodině rozhoduje o důležitých a zásadních věcech?

Třetí otázkou zaměřenou na zodpovězení hypotézy č. 3. je otázka, která se ptá na zásadní rozhodování v rodině. Odpovědi můžeme vybírat z 6 různých variant.

Graf č. 20

Graf č. 21

Z grafického znázornění analýzy získaných dat je patrné následující:

Možnost A: v rodině o zásadních věcech rozhoduje žena/matka – zvolilo 5 žen (12,5%) a 3 muži (7,5%).

Možnost B: v rodině rozhoduje spíše žena/matka – vybralo 7 žen (17,5%) a 6 mužů.

Možnost C: v rodině rozhoduje o zásadních věcech rozhodně muž/otec – zvolila pouze jedna žena (2,5%) a žádný muž.

Možnost D: v rodině rozhoduje o zásadních věcech spíše muž/otec – této odpovědi před jinými dala přednost také jedna žena (2,5%) a 8 mužů (20%).

Nejvíce zastávaným názorem napříč věkovými kategoriemi i pohlavím byla varianta značená písmenem E.

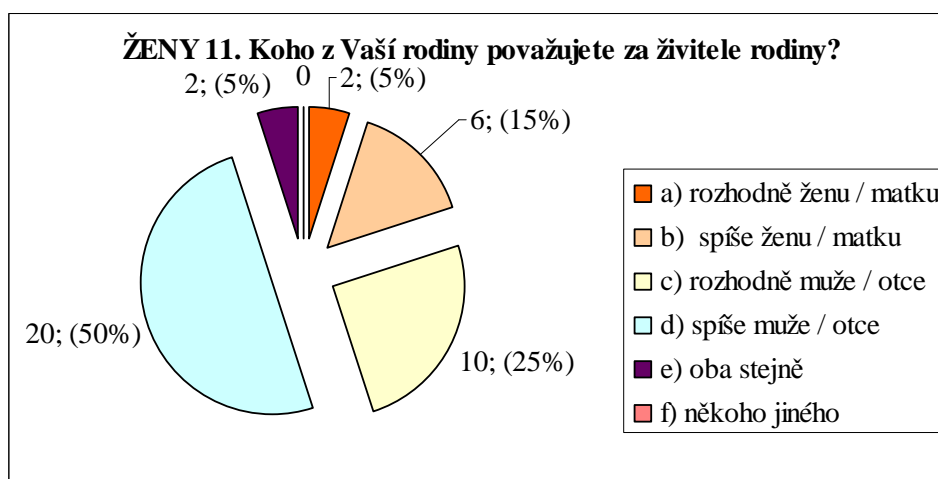
Možnost E: o důležitých a zásadních věcech rozhodují oba stejně – k tomuto názoru se přihlásilo 26 žen (65%) a 23 mužů (57,5%).

Poslední možnost F: o důležitých a zásadních věcech rozhoduje někdo jiný – tuto odpověď nezvolil nikdo.

Analýza této otázky přinesla v podstatě jednoznačné výsledky a přesvědčení dotazovaných, že o důležitých a zásadních věcech v rodině rozhoduje jak žena, tak muž.

Otázka č. 11 Koho z vaší rodiny považujete za živitele/ku rodiny?

Stejně jako u předchozí otázky v dotazníku, i tady se jedná o ověření 3. hypotézy s 6 možnými odpověďmi. Snažila jsem se zjistit, kdo má po finanční stránce v rodině dominantní postavení a jestli se zkušenosti dotazovaných liší nebo naopak jsou totožné s tradičním pojetím rodiny.

Graf č. 22

Možnost A: za živitelku rodiny považují rozhodně ženu/matku – tuto variantu zvolil pouze jeden muž (2,5%) a 2 ženy (5%).

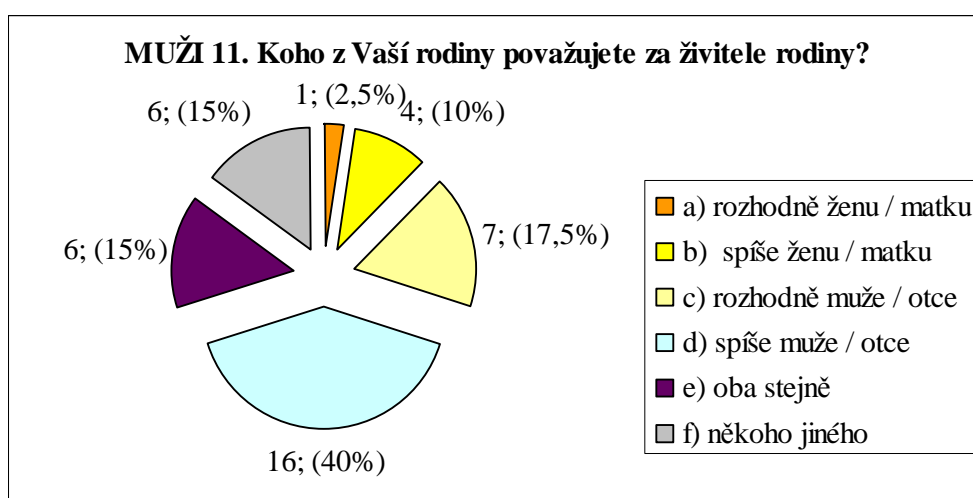
Možnost B: za živitelku rodiny považují spíše ženu/matku – vybralo 6 žen (15%) a 4 muži (10%).

Možnost C: za živitele rodiny považují rozhodně muže/otce – tuto variantu zvolilo 10 žen (25%) a 7 mužů (17,5%).

Možnost D: za živitele rodiny považují spíše muže/otce – zvolilo 20 žen (50%) a 16 mužů (40%).

Možnost E: oba dva partneři přispívají na domácnost relativně stejným dílem – preferovalo 6 mužů (15%) a 2 ženy (5%).

Poslední možnost F: živitelem/kou rodiny je někdo jiný – zvolilo 6 mužů (15%). Žádná žena nikoho jiného za živitele rodiny nepovažuje.

Graf č. 23

Výsledky analýzy ukázaly, že za živitele rodiny nejvíce dotazovaných považuje spíše muže/otce.

H4: Ženy a muži se shodují, že ženy mají oproti mužům kvůli péči o rodinu omezené šance na pracovním trhu.

Hypotéza č. 4 se opírá o tematiku podkapitoly 4.3., která se zabývá stereotypy na trhu práce z jejichž poznatků vyplývá, že ženy mají na trhu práce horší postavení. I když se může zdát, že je popis podkapitoly 4.3. všeobecně platný, zajímá mě, jaký názor na postavení žen na trhu práce mají občané města Velké Bíteše. Tímto bych také ráda ověřila nebo vyvrátila, zda znevýhodnění žen na trhu práce způsobuje přesvědčení o nutnosti žen starat se o zajištění chodu domácnosti, výchovu dětí apod.

Otázka č. 12 Jaké postavení mají podle Vás ženy a muži na trhu práce?

Otázka č. 12 nabízí 5 různých odpovědí. Nicméně byly využity pouze 3 možnosti.

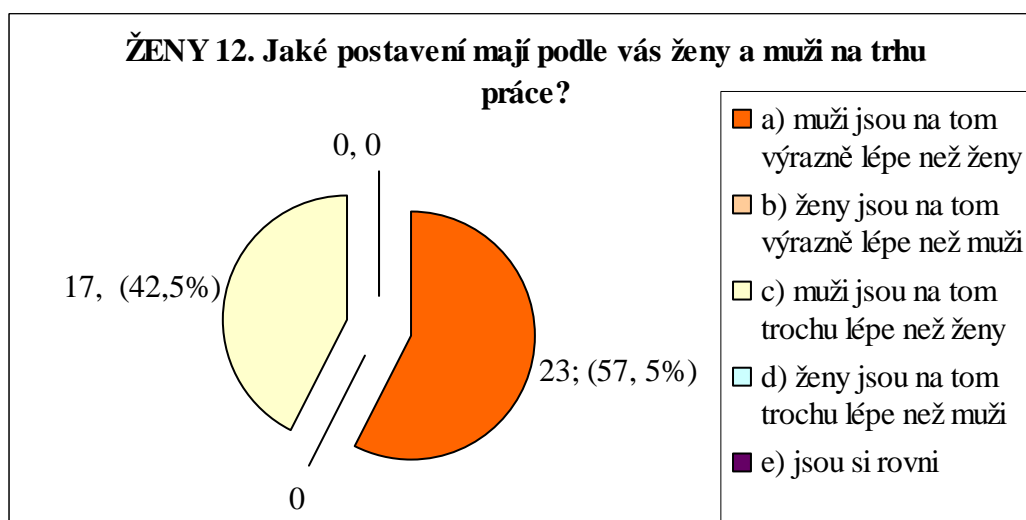
Možnost A: *muži jsou oproti ženám na trhu práce na tom výrazně lépe než ženy* – tuto možnost preferovalo 23 žen (57,5%) a 14 mužů (35%).

Možnost B: *ženy jsou na tom na trhu práce výrazně lépe než muži* – tuto variantu si nevybral nikdo.

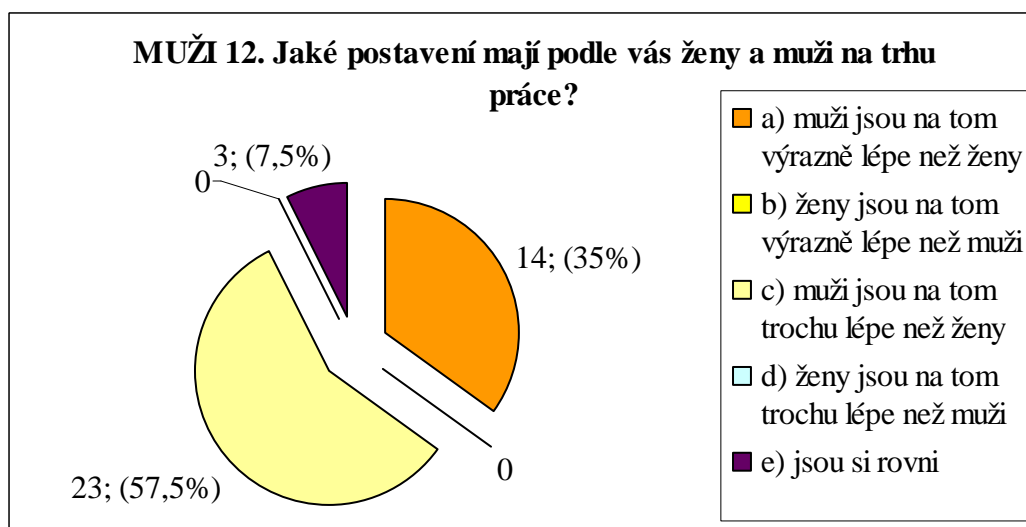
Možnost C: *muži jsou na tom trochu lépe než ženy* – zvolilo 17 žen (42,5%) a 23 mužů (57,5%).

Možnost D: *ženy jsou na tom na trhu práce trochu lépe než muži* – tato odpověď zůstala nevyužita.

Poslední možnost E: *ženy a muži jsou na tom na trhu práce rovnocenně* – označili 3 muži (7,5%), žádná žena si tuto variantu nevybrala.

Graf č. 24

Graf č. 25

Celkové zhodnocení otázky ukázalo, že ženy a muži mají rozdílné názory. Ženy si v nejvíce případech myslí, že *muži jsou na tom výrazně lépe než ženy*. A naopak muži si myslí, že *muži jsou na tom o trochu lépe než ženy*. Takto se ukázal rozdílný názor na současnou situaci postavení žen a mužů na trhu práce.

Otázka č. 13 Omezuje podle Vašeho názoru péče o rodinu více (doplňte podle možností).

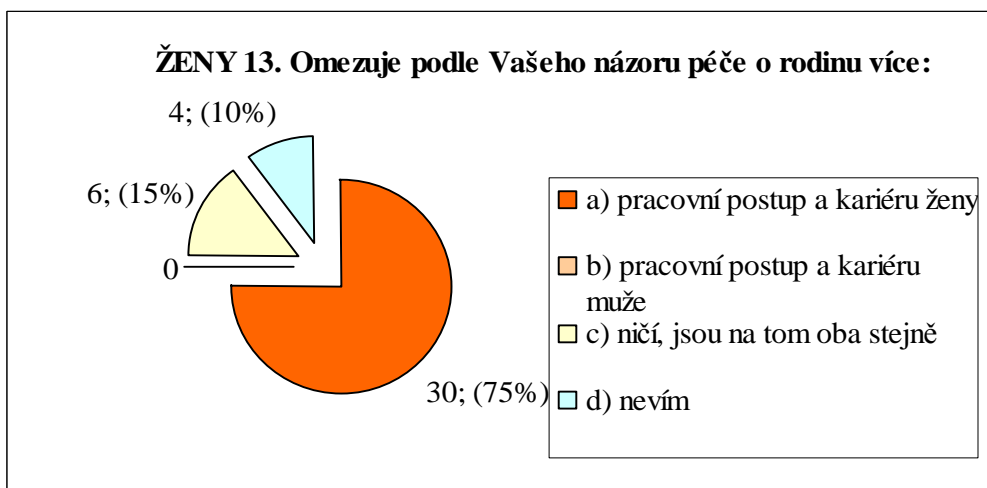
Tato otázka rovněž vede k zodpovězení 4. hypotézy, tudíž se týká postavení žen a mužů na trhu práce. Na tuto otázku lze odpovědět pomocí 4 různých možností.

Možnost A: *péče o rodinu omezuje více pracovní postup a kariéru ženy* – preferovalo 30 žen (75%) a 31 mužů (77,5%).

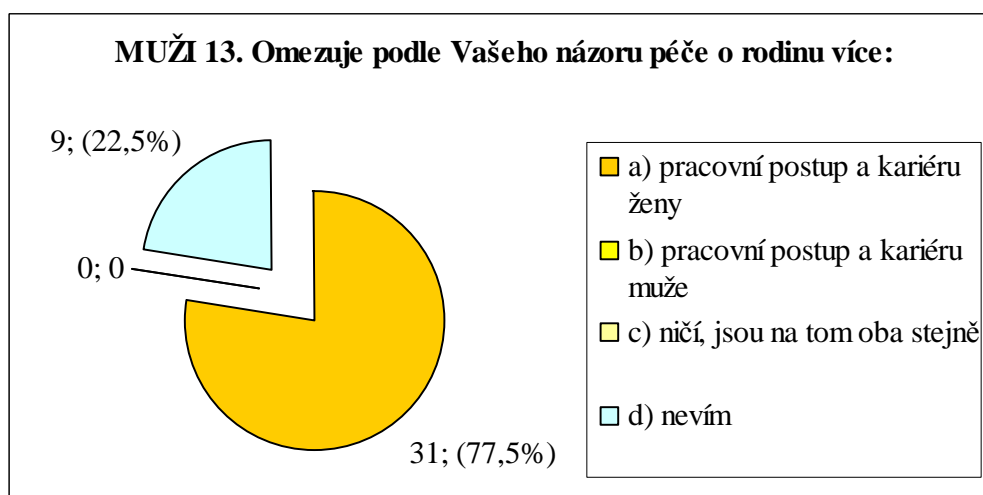
Možnost B: *péče o rodinu více omezuje pracovní postup a kariéru muže* – tuto variantu ne zvolil nikdo.

Možnost C: *péče o rodinu ovlivňuje oba stejně* – takto odpovědělo pouze 6 žen (15%), žádný muž stejný názor nesdílel.

Poslední možnost D: *nevím, koho omezuje péče o rodinu více* – tuto odpověď označilo 9 mužů (22,5%) a 4 ženy (10%).

Graf č. 26

Graf č. 27

Otázka č. 13 prozradila, že péče o rodinu omezuje pracovní postup a kariéru ženy. Tento názor je dominantní u obou pohlaví.

Otázka č. 14 Pokud jste zakroužkoval/a u předcházející otázky možnost A nebo B, napište prosím, co podle Vás z rodinného života ztěžuje pracovní postup a působí u vybraného pohlaví na kariéru nejvíce?

Tato otázka byla podmíněná. Znamenalo to, že pokud chcete na tuto otázku odpovědět, musíte si vybrat u otázky 13 možnost A nebo B. Z tohoto důvodu se tedy omezil i počet dotazovaných, kteří na tuto otázku mohli odpovědět. Odpovědělo tak 30 žen a 31 mužů, protože tito lidé si u otázky 13 vybrali možnost A. Možnost B si nevybral nikdo. Jak už jsem jednou uvedla, otevřená otázka je náročnější na vyhodnocení, protože odpovědi dotazovaných mohou být jedinečné a je zde větší pravděpodobnost rozdílných odpovědí. Takovou situaci jsem nezažila, protože jak na straně žen, tak na straně mužů byly odpovědi velice podobné. Nejvíce se v jejich odpovědích skloňovalo krátké a výstižné přesvědčení, že *na kariéru ženy nejvíce působí péče o děti a domácnost*.

H5: Muži mají menší zájem na zavádění rovných příležitostí do praxe než ženy.

K této hypotéze mě přivedla poslední kapitola teoretické části o politice rovných příležitostí. V kapitole sice neuvádím, že by muži měli menší zájem na zavádění rovných příležitostí do praxe než ženy. Myslím ale, že odpověď na tuto otázku je velice důležitým ukazatelem, jak obě pohlaví považují politiku rovných příležitostí za důležitou. K ověření této hypotézy jsem se rozhodla použít pouze jednu otázku, která

podle mého názoru odráží budoucnost rozvoje problematiky rovných příležitostí. Protože pro koho jiného než pro naše děti chceme to nejlepší.

Otázka č.15 považujete za důležité, aby byly děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti?

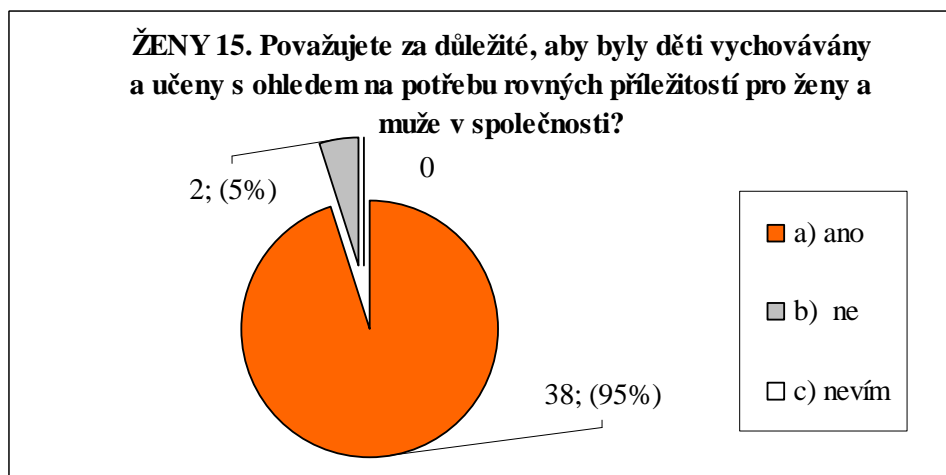
Na tuto otázku mohli dotazovaní odpovědět pomocí možností *ano*, *ne*, *nevím*.

Z analýzy dat znázorněné v grafech č.28 a 29 vyšlo následující:

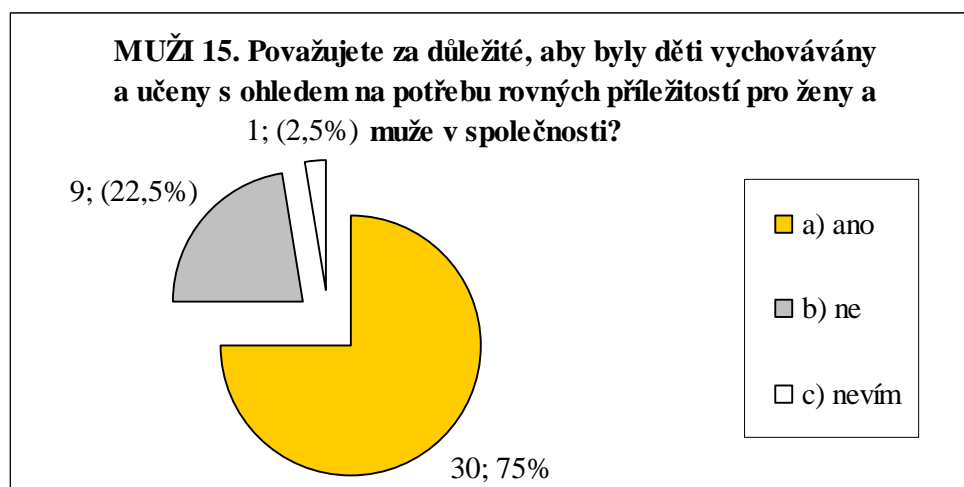
Možnost A: *ano* /děti by měly být vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti/ - volilo 30 mužů (75%) a 38 žen (95%).

Možnost B: *ne* /děti by neměly být vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti/ - zvolilo 9 mužů (22,5%) a 2 ženy (5%).

Poslední možnost C: *nevím* - tato možnost preferoval pouze jeden muž (2,5%).

Graf č. 28

Graf č. 29

Pomocí analýzy vybraných odpovědí můžeme říci, že nejvíce preferencí jak ze strany žen, tak ze strany mužů získala varianta A. Občané města Velké Bíteše považují za důležité, aby byly jejich děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti.

Tato podkapitola přinesla vyhodnocení získaných dat z dotazníkového šetření, které probíhalo ve městě Velká Bíteš. Ukázalo se tak, jak občané města odpovídali na jednotlivé otázky. S jejich pomocí se dá potvrdit nebo vyvrátit pět stanovených hypotéz. Tento krok však bude patřit do následující podkapitoly s názvem shrnutí výsledku průzkumu.

6.4. SHRUTÍ VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU

V této podkapitole uvedu výsledky průzkumu, které odpovídají na cíl práce. Znamená to, že ke každé ze stanovených hypotéz uvedu výsledky otázek, které ji mají ověřit nebo vyvrátit a tím odpovím na otázku: **Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?** Samozřejmě názory na tyto hypotézy budou vyvraceny nebo potvrzovány jak z pohledu žen, tak z pohledu mužů.

H1: Ženy se setkávají ve svém životě s diskriminací kvůli svému pohlaví častěji než muži.

Tuto hypotézu ověřuji otázkami č. 1 – 5, kde stěžejní je otázka 5.

5. Pocítil/a jste osobně někdy nerovnost anebo znevýhodnění kvůli pohlaví?

Odpovědí na tuto otázku se potvrdilo, že se ženy setkávají s diskriminací kvůli svému pohlaví častěji než muži. Tudíž se hypotéza **potvrdila**. Kromě toho zjištění se pomocí dalších otázek vztahující se k hypotéze č. 1 zjistilo, že ženy se s touto diskriminací nejvíce setkávají narozdíl od mužů v zaměstnání. Muži se s diskriminací z důvodu pohlaví osobně nesetkali. Nicméně, obě pohlaví si myslí, že se obecně diskriminace z důvodu pohlaví projevuje nejvíce v zaměstnání. Kromě toho se dá říci, že si jak ženy, tak muži pod termínem diskriminace z důvodu pohlaví představují diskriminaci žen na trhu práce v oblastech příležitosti získat práci a být za ni patřičně ohodnocena. Diskriminaci z důvodu pohlaví, ale nevnímají jako hlavní důvod diskriminace. Hlavním důvodem diskriminace v České republice je podle žen a mužů z Velké Bíteše diskriminace na základě rasy/etnika.

H2: Ženy se více zajímají o témata zabývající se genderovou rovností více než muži. Druhou hypotézu jsem ověřovala pomocí otázek č. 6 a 7. Z těchto otázek vyplynulo, že ženy a muži z Velké Bíteše se o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů nezajímají a nic by na tom nezměnil ani fakt, kdyby se oni sami s nerovným zacházením setkali. Hypotéza byla **vyvrácena**.

H3: Muži stále zastávají tradiční model rodiny, ženy ale vnímají rozdělení rolí v rodině více rovnocenně než muži.

Hypotézu ověřovala otázka č. 8 – 11. Analýzou těchto otázek se prokázalo, že hypotéza byla **z velké části vyvrácena**. Znamená to, že role mužů se podle obou pohlaví za posledních 20. let změnila. Muži již svoji roli v rodině nezastávají podle tradičního modelu rodiny. Co znamená tradiční model rodiny je patrné i z podkapitoly 4.2. o stereotypch v soužití ženy a muže. Přesto mi dovoluňte připomenout, jak chápou tradiční model rodiny svými vlastními slovy. Podle mého názoru bylo výhradně na ženě se postarat o děti a chod domácnosti. Muž byl naopak odpovědný za finanční situaci rodiny, a tak měl v rodině postavení toho, kdo v rodině rozhoduje o důležitých a pro rodinu zásadních věcech. I když se ptám na změnu role u mužů, neznamená to, že se role ženy v rodině nezměnila. Z odpovědí od obou pohlaví jsem se na otázku č. 9 totiž dozvěděla, že muž už není jediným živitelem rodiny, lépe řečeno stává se spoluzivitelem. A toto rovnocenné postavení ženy a muže v rodině nastalo podle žen a mužů z Velké Bíteše i v rovině rozhodovací, péči o děti a domácnost. Až doposud se zdálo, že se hypotéza vyvrátila, pak jsem ale položila škálovou otázku. Zeptala jsem se přímo na to, koho vnímají jako živitele/ku rodiny. Tady se ukázalo, že obě pohlaví vidí jako živitele rodiny spíše muže. Proto jsem o předložené hypotéze hned z počátku jejího zhodnocení usoudila, že byla vyvrácena z velké části

H4: Ženy a muži se shodují, že ženy mají oproti mužům kvůli péči o rodinu omezené šance na pracovním trhu.

Předposlední hypotézu ověřují otázky č. 12 – 14. Analýzou jsem se dozvěděla dvě dílčí věci. Zjistila jsem, že ženy jsou na tom oproti mužům na trhu práce rozdílně. Slovo rozdílně používám záměrně, protože rozdílný byl i pohled žen a mužů na to, jak se liší vnímání jejich vzájemného postavení na trhu práce. Zatímco ženy si myslí, že muži jsou na tom výrazně lépe než ženy, muži se na rozdíl od nich domnívají, že muži jsou na tom lépe jen o trochu. Nicméně určité znevýhodnění žen vnímají jak ženy, tak muži. Dalším

úkolem pro vyvrácení nebo ověření hypotézy bylo analyzovat, zda je vnímání postavení rozdílného postavení žen a mužů zapříčiněno stereotypem, že se ženy musí starat a pečovat o rodinu. Zde se ale ženy i muži opět shodli, protože v otázce č. 13 a 14 jednoznačně dali najevo, že kariéra ženy je ohrožena péčí o děti a domácnost, tedy dá se říci péčí o rodinu. Z tohoto důvodu můžeme říci, že byla hypotéza č.4 **potvrzena**.

H5: Muži mají menší zájem na zavádění rovných příležitostí do praxe než ženy.

Poslední hypotéza č. 5 byla ověřena pouze poslední otázkou. Tím, jak se ženy a muži staví k výchově a výuce dětí s ohledem na genderovou rovnost jsem usoudila, zda je hypotéza pravdivá nebo nepravdivá. Analýzou se ale prokázalo, že hypotéza je nepravdivá a byla **vyvrácena**. Obě pohlaví totiž preferují, aby byly děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti.

ZÁVĚR

Vypracování tohoto tématu pro mě znamenalo velkou zkušenost. Už určitou dobu na mě totiž doléhaly názory blízkých lidí, kteří mi byť s nejlepšími úmysly říkali kam se mám vydat. I když ještě nepřišel ten rozhodný okamžik, právě jejich názory na život, zejména na postavení žen a mužů v rodině nebo v pracovním životě, mě inspirovalo k tomu, abych se o genderovou problematiku začala zajímat. Když se vyskytla možnost vybrat si téma, kde bych se zabývala srovnáváním názorů žen a mužů na to, jak jsou si v životě rovni, neváhala jsem a téma zpracovala do formátu této bakalářské práce, která se skládá z teoretické a praktické části.

Abych mohla tuto širokou problematiku dát do podoby, jakou ji vidíte dnes, bylo nutné se opřít o velké množství literatury a další zdroje. Jen tak jsem měla možnost poznat a zpracovat nejenom důležité pojmy, ale objevit i historický vývoj postavení žen a mužů, a také se zabývat situacemi, které jsou z genderového hlediska problematické a často svázané s generačně zažitými vzorci chování (genderovými stereotypy).

Cílem teoretické části bylo tedy hlavně popsat situace v jakých se mohou ženy a muži setkat s genderovou problematikou.

Praktická část představovala opravdu zhmotnění a ověření či vyvrácení hypotéz které směřují k cíli práce. Tím cílem bylo zodpovědět:

Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?

Nalézt odpověď na tuto otázku nebylo o nic lehčí, než se věnovat teoretické části práce. Musela jsem si zvolit způsob, jakým budu k průzkumu v praktické části práce přistupovat. Velkým rozhodnutím v praktické části bylo například vymezení typu metodologie a určit jakým způsobem provést výběr vzorku a sběr dat. Otázkou bylo, zda použiji dotazník nebo vše uskutečním pomocí rozhovoru. Musela jsem se rozhodovat se všemi důsledky. Byly to jednotlivé kroky, které se nedaly obejít. Jsem opravdu ráda, že jsem tím prošla a dostala se k ověření či vyvrácení hypotéz a shrnutí výsledků výzkumu

Díky práci na tématu: **Komparace postojů mužů a žen k problematice genderové rovnosti** jsem došla k zajímavým poznatkům.

Zjistila jsem, že jak problematika genderové rovnosti, tak diskriminace na základě pohlaví představuje pro dotazované ženy a muže z mého průzkumu něco, o co se nezajímají. Za hlavní důvod diskriminace považují rasu/etnickou příslušnost a genderová problematika by u nich nevzbudila zájem ani v případě, že se stanou terčem nerovného zacházení. Potvrzuje to i skutečnost, že se většina žen na rozdíl od mužů s diskriminací na základě svého pohlaví setkala. Bylo to kvůli jejich zaměstnání, které stejně tak muži považují za oblast s výskytem tohoto druhu diskriminačního chování. V této oblasti jsou podle dotazovaných znevýhodňovány především ženy a to kvůli péči o rodinu. Znamená to, že genderová nerovnost tu stále je, přestože se pozice muže se za posledních 20 let výrazně změnila. Muž už není výhradním živitelem rodiny, i když je jeho postavení v tomto ohledu stále výraznější než pozice ženy. O kolik na to nebyl mezi ženami a muži jednotný názor. Ženy si myslí, že muži si stojí na trhu práce výrazně lépe než ženy a muži zase vnímají svoji pozici na trhu práce jen o trochu lepší než pozici žen.

I přes všechny rozdílné názory a antipatie se kterými jsem se vůči genderové problematice setkala, vážím si toho, že jsem mohla napsat tuto bakalářskou práci. Kromě již výše uvedených závěrů jsem totiž zjistila, že naděje pro genderovou rovnost a například i snahu sociální pedagogiky vytvářet podmínky pro stejné podmínky mezi lidmi pořád existuje. Většina dotazovaných je totiž nakloněna zavádění rovných příležitostí do praxe a to znamená lepší budoucnost pro rovné příležitosti.

Vypracování této bakalářské práce představovalo velkou a hlavně novou zkušenost, a to i přesto, že si člověk nemůže být nikdy jistý, jestli lidé odpoví na vaše otázky po pravdě nebo tak, jak si myslí, že by bylo vhodné odpovědět.

Překážek bylo mnoho, ale jsem přesvědčena, že směr a smyl této práce nebyl ničím scestným, a tak věřím, že tato bakalářská práce přinese užitek i široké veřejnosti, nejen v podobě důležitých informací z teoretické, ale především praktické části práce.

RESUMÉ

Práce se zabývá problematikou genderové rovnosti. Toto téma jsem si vybrala, protože cítím, že se mě týká víc než kdy jindy. Zejména v době, kdy se člověk ocitá na pomezí vzdělání, zaměstnání a zakládání své vlastní rodiny. Z tohoto důvodu, jsem se rozhodla nebýt vůči stereotypním tlakům na moji osobu necitlivá. A právě práce byla dobrá příležitost, jak věnovat problematice hodně času, prozkoumat ji a zároveň zjistit, co si o ní myslí lidé z mého rodného města.

V teoretické části se tak zaměřuji na vymezení pojmů a historii ženských práv v průběhu staletí až po současnost. Hlavní náplní práce je popis situací ve kterých se ženy a muži setkávají s genderovou problematikou. Tohoto cíle teoretické části práce jsem se zhostila za pomoci mapování genderových stereotypů během života lidí. Konkrétně se zabývám genderovými stereotypy v dětství, v soužití ženy a muže, na trhu práce i v politice. Kromě monitorování genderových stereotypů teoretická část nabízí i kapitolu o politice rovných příležitostí, kde jde především o představení strategie politiky rovných příležitostí a jejich možností.

Praktická část práce je věnovaná realizaci dotazníkového průzkumu, pro který jsem použila kvótní výběr. Rozhodujícím faktorem bylo pohlaví, bydliště a věk. Z hlediska pohlaví tak byli ženy a muži ve vzorku zastoupeny rovnocenně a jejich rozdělení do věkových kategorií se do vzorku promítlo v souladu s jejich poměrem v populaci podle informací ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001.

Samotný dotazník obsahoval 15 otázek jejichž zpracování směřovalo k nalezení odpovědi: **Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?**

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na genderovou problematiku a srovnání názorů a postojů na ni z pohledu žen a mužů. Z tohoto důvodu naleznete v teoretické části práce také historický pohled. Hlavním cílem teoretické části je ale popsaní situace, ve kterých se ženy a muži setkávají s genderovou problematikou. Proto je v práci kladen důraz na genderové stereotypy a situace, v kterých se během života vykytují. Práce se tak zaměřuje na dětství, soužití ženy a muže, postavení na trhu práce a v politice. V neposlední řadě se v práci věnuji politice rovných příležitostí a jejím možnostem. Součástí bakalářské práce je také praktická část s dotazníkovým průzkumem prováděným mezi občany města Velká Bíteš s cílem zodpovědět: Jaké jsou názory a odlišnosti v postojích žen a mužů k problematice genderové rovnosti?

Klíčová slova: ženy, muži, gender, genderové stereotypy, genderové role, gender mainstreaming, rodina, vztahy, rovné příležitosti, feminismus.

ANNOTATION

The bachelor paper's thesis is comparing man and woman view and attitude to equality of gender. That is why I included description of the situation of women during the historical progression. But the main point of theoretical part of the work is a description of situation when women and men encountering gender problems. It is the reason why I accentuate gender stereotypes and situations where they appear during life. The work also focuses on childhood, couples life, situation like find the job or in the political life. Not least sense of my bachelor paper are possibilities which present political of equal rights. A part of work is practical with questionnaire survey, which is realize with citizens of Velká Bíteš. The task of survey is search the answer: What type of opinion and diversity is in man and women attitude to the equality of gender?

Key words: women, men, gender, gender stereotypes, gender roles, gender mainstreaming, family, relationship, equal rights, feminism.

SEZNAM LITERATURY

Zákony:

1. Zák. č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, hlava I., Článek 3.
2. Zák č. 435/2004 Sb., *O zaměstnanosti*, hlava II., § 4, Zák č. 65/1965 Sb., *Zákoník práce*, hlava I., §1, §7.

Knižní publikace:

1. ASKLÖF, C. et al. *Příručka na cestu k rovnosti žen a mužů*. 2.vyd. Praha: Institut pro místní správu, 2005. ISBN 80-239-5908-5.
2. CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005.
3. BAHENSKÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách: Dívčí vzdělávání a ženské spolky v 19. století*. 1. vyd. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-241-4.
4. CVIKOVÁ, J. *Mysla ženy inak?* In CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005.
5. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-0139-7.
6. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portal, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
7. HORSKÁ, P. *Naše prababičky feministky*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-380-0.
8. HRDLIČKOVÁ, A. *Úvod do gender studies*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 978-80-86708-41-6.
9. JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. 1. vyd. Praha: Grada. 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.
10. LACINOVÁ, L. *Mysla ženy inak?* In CVIKOVÁ, J. et al. *Rodové stereotypy a ich dosledky: ružovy a modry svet*. 2.vyd. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt 2005.
11. KARSTEN, H. *Ženy a muži: genderová role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.
12. KRAUSE, J., TERRIEN, S. *Ilustrovaná bible pro mládež*. Praha: Česká biblická společnost, 1991. ISBN 80-207-0828-6.

13. MECAJEVA, L., CARTWRIGHT, R., S. *Vzdělávání v oblasti genderové rovnosti pro osoby v řídicích funkcích, vzdělavatele a vedoucí nevládních organizací : kurikulum kurzu*. 1. vyd. Ostrava: Athena, 2006. ISBN 80-239-7674-5.
14. MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-75-3.
15. UTRIO, K. *Dcery Eviny: Historie evropské ženy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Hejkal, 1994. 80-901646-0-9.
16. PLESKOVÁ, K et al. *Průvodce na cestě k rovnosti žen a mužů*. 3. vyd. Brno: Nesehnutí, 2008. ISBN 978-80-87217-01-6.
17. RAKUŠANOVÁ, P., LINEK, L. *Podkladová studie pro národní zprávu WP 5 – Politika na centrální úrovni*. In RAKUŠANOVÁ, P. *Česká politika: ženy v labyrintu mužů?* Praha: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.
18. ROBINSON, C. C., MORIS, J.T. (1986) In Vasta et al., (1995), In JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.
19. STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-X.
20. VODÁKOVÁ, A. *Rod ženský: kdo jsme, odkud jsem přišly, kam jdeme?* 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-18-0.

Internetové zdroje:

1. Internetové stránky *Translidé* Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: www.translide.cz/john-money.
2. Internetové stránky *Council of Europe* Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: www.coe.int/t/e/human_rights/equality.
3. Internetové stránky *CzechKid* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.czechkid.cz/si1230.html>.
4. Internetové stránky *Občanská společnost* Cit. 17. 12. 2010. Dostupné na: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=rj--1->.
5. Internetové stránky *Feminismus* Cit. 17. 12. 2010. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/historie.shtml>.
6. Internetové stránky *Feminismus* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/slovnicek.shtml#S>.
7. Internetové stránky *Feminismus* Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/slovnicek.shtml>.

8. Internetové stránky *Web proti diskriminaci* Cit. 17.12. 2010. Dostupné na: <http://www.antidiskriminace.romea.cz/showpage.php?name=pojmem-diskriminace>.
9. Internetové stránky *DNA test* Cit. 22.10. 2010. Dostupné na: www.dnatest.cz/cz/14_slovník_pojmu_z_oblasti_genetiky/cz_vocabulary.asp.
10. Internetové stránky *Jitřní země* Cit. 22.12. 2010. Dostupné na: <http://www.jitrnizeme.cz/view.php?cisloclanku=2007092114>.
11. Internetové stránky *Příručka pro posuzování genderové korektnosti učebnic*. VALDROVÁ, J.; SMETÁČKOVÁ, I., KNOTKOVÁ (2004) Cit. 10.1. 2010 Dostupné na: <http://files.nepovinna-cetba.webnode.cz/200000091-94ab395a5b/Příručka%20pro%20posuzování%20genderové%20korektnosti%20učebnic.pdf>.
12. Internetové stránky *Otevřená společnost - Gender ve škole: Příručka pro budoucí i současné učitelky a učitele* Cit 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.osops.cz/cz/projekty/genderova-rovnost/prirucka-pro-ucitelky-a-ucitele>.
13. Internetové stránky *Sociologický ústav AV ČR – Radka Dudová* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.soc.cas.cz/info/cz/25057/Otec-jako-zivitel.html>.
14. Internetové stránky *Sociologický ústav AV ČR – Radka Dudová* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.soc.cas.cz/info/cz/25061/Muzi-moc-a-emoce.html>.
15. Internetové stránky *ČSU* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/kapitola/1413-09-2009-13>.
16. Internetové stránky *ČSÚ* Cit. 2.3. 2011. Dostupné na: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/596973?OpenDocument>.
17. Internetové stránky *Poslanecké sněmovny* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?k=1>.
18. Internetové stránky *Senátu ČR* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: http://www.senat.cz/senatori/index.php?ke_dni=02.02.2011&O=8&lng=cz&par_2=2.
19. Internetové stránky *Vlády ČR* Cit. 31.1. 2011. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/vlada/default.htm>.
20. Internetové stránky *Vlády ČR*. Cit. 2.2. 2011. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rada-pro-rovne-prilezitosti/uvod-29829/>.
21. Internetové stránky *Evropské komise* Cit. 2.2. 2011. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=418&langId=cs>.
22. Internetové stránky *Ženská práva jsou lidská práva*. Cit 2.2. 2011 Dostupné na: <http://zenskaprava.ecn.cz/>.

SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1	Počet studentů/studentek vysokých škol k 31.12. 2008	23
Tabulka č. 2	Průměrné hrubé měsíční mzdy a mediány mezd v roce 2008	26
Tabulka č. 3	Počet obyvatel Velké Bíteše podle věkových kategorií	40

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1	Model strategie gender mainstreaming	32
--------------	--------------------------------------	----

Seznam grafů:

Graf č. 1	Počet žen/mužů ve vzorku podle věkových kategorií	40
Graf č. 2	Rodinný stav – ženy	41
Graf č. 3	Rodinný stav – muži	41
Graf č. 4	Nejvyšší dokončené vzdělání – ženy	42
Graf č. 5	Nejvyšší dokončené vzdělání – muži	42
Graf č. 6	Otázka č. 1 – ženy	
	/Existuje podle Vašeho názoru v České republice diskriminace?/	44
Graf č. 7	Otázka č. 1 – muži	
	/Existuje podle Vašeho názoru v České republice diskriminace?/	44
Graf č. 8	Otázka č. 2 – ženy	
	/Co je podle Vašeho názoru převážným důvodem diskriminace?/	45
Graf č. 9	Otázka č. 2 – muži	
	/Co je podle Vašeho názoru převážným důvodem diskriminace?/	45
Graf č. 10	Otázka č. 4 – ženy	
	/V jaké oblasti se podle Vašeho názoru tato diskriminace projevuje nejvíce?/	47
Graf č. 11	Otázka č. 4 – muži	
	/V jaké oblasti se podle Vašeho názoru tato diskriminace projevuje nejvíce?/	47
Graf č. 12	Otázka č. 5 – ženy	
	/Pocítil/a jste osobně někdy nerovnost anebo znevýhodnění kvůli pohlaví?/	48
Graf č. 13	Otázka č. 5 – muži	
	/Pocítil/a jste osobně někdy nerovnost anebo znevýhodnění kvůli pohlaví?/	48
Graf č. 14	Otázka č. 6 – ženy	
	/Pokud byste se s nerovným zacházením setkal/a, myslíte si, že to u Vás vyvolalo větší zájem o tuto problematiku?/	49

Graf č. 15	Otázka č. 6 – muži	
/Pokud byste se s nerovným zacházením setkal/a, myslíte si, že to u Vás vyvolalo větší zájem o tuto problematiku?/		49
Graf č. 16	Otázka č. 7 – ženy	
/Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?/		50
Graf č. 17	Otázka č. 7 – muži	
/Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?/		51
Graf č. 18	Otázka č. 8 – ženy	
/Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?/		52
Graf č. 19	Otázka č. 8 – muži	
/Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?/		52
Graf č. 20	Otázka č. 10 – ženy	
/Kdo ve Vaší rodině rozhoduje o důležitých a zásadních věcech?/		53
Graf č. 21	Otázka č. 10 – muži	
/Kdo ve Vaší rodině rozhoduje o důležitých a zásadních věcech?/		53
Graf č. 22	Otázka č. 11 – ženy	
/Koho z Vaší rodiny považujete za živitele/ku rodiny?/		54
Graf č. 23	Otázka č. 11 – muži	
/Koho z Vaší rodiny považujete za živitele/ku rodiny?/		55
Graf č. 24	Otázka č. 12 – ženy	
/Jaké postavení mají podle vás ženy a muži na trhu práce?/		56
Graf č. 25	Otázka č. 12 – muži	
/Jaké postavení mají podle vás ženy a muži na trhu práce?/		56
Graf č. 26	Otázka č. 13 – ženy	
/Omezuje podle Vašeho názoru péče o rodinu více/		57
Graf č. 27	Otázka č. 13 – muži	
/Omezuje podle Vašeho názoru péče o rodinu více/		58
Graf č. 28	Otázka č. 15 – ženy	
/Považujete za důležité, aby byly děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti?/		59
Graf č. 29	Otázka č. 15 – muži	
/Považujete za důležité, aby byly děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti?/		59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	Dotazník
Příloha č. 2	Analýza otázek v tabulkách

Příloha č. 1

DOTAZNÍK

Dobrý den, jmenuji se Klára Oplatková a jsem studentkou sociální pedagogiky na Institutu mezioborových studií Brno. Ve své bakalářské práci se věnuji problematice tzv. genderové rovnosti. Dovolte mi, abych Vás touto cestou požádala o vyplnění předloženého dotazníku. Jeho účelem je porovnání názorů žen a mužů na jejich vzájemnou rovnost. Jeho vyplnění by Vás nemělo stát více jak 10 minut Vašeho času. Prosím Vás proto abyste si těchto 10 minut našli a pomohli mi prozkoumat tuto důležitou problematiku.

Dotazník je anonymní a je sestaven a zpracováván tak, aby nedošlo k narušení práv na ochranu osobních údajů. Při vyplnění dotazníků volte pouze jednu možnost odpovědi, pokud není určeno jinak. U některých otázek můžete případně doplnit vlastní odpověď. Některé otázky jsou podmíněny určitým typem odpovědi na předchozí otázku. Pokud podmínky nesplňujete otázka se vynechává.

Za Vaši pozornost a čas předem děkuji.

1. Existuje podle Vašeho názoru v České republice diskriminace?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

2. Co je podle Vašeho názoru převážným důvodem diskriminace?

- a) rasa/etnikum
- b) věk
- c) pohlaví
- d) sexuální orientace
- e) jiné (vypište důvod).....

3. Co si představujete pod pojem diskriminace z důvodu pohlaví?

.....

4. V jaké oblasti se podle Vašeho názoru tato diskriminace projevuje nejvíce?

- a) v zaměstnání
- b) v osobním životě
- c) ve vzdělávání
- d) v jiné oblasti (vypište kde)
- e) nikde
- f) nevím

5. Pocítil/a jste osobně někdy nerovnost anebo znevýhodnění kvůli pohlaví?

- a) v zaměstnání
- b) v osobním životě
- c) ve vzdělávání
- d) jiný důvod (vypište jaký)
- e) nikde
- f) nevím

6. Pokud byste se s nerovným zacházením setkal/a, myslíte si, že to u Vás vyvolalo větší zájem o tuto problematiku?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

7. Zajímáte se o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

8. Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

9. Pokud jste odpověděl/a na předchozí otázku ANO, napište nejdůležitější věc, v čem se podle Vašeho názoru změnila pozice mužů?

.....

10. Kdo ve Vaší rodině rozhoduje o důležitých a zásadních věcech?

- a) rozhodně žena / matka
- b) spíše žena / matka
- c) rozhodně muž / otec
- d) spíše muž / otec
- e) oba stejně
- f) někdo jiný

11. Koho z Vaší rodiny považujete za živitele/ku rodiny?

- a) rozhodně ženu / matku
- b) spíše ženu / matku
- c) rozhodně muže / otce
- d) spíše muže / otce
- e) někoho jiného

12. Jaké postavení mají podle vás ženy a muži na trhu práce?

- a) muži jsou na tom výrazně lépe než ženy
- b) ženy jsou na tom výrazně lépe než muži
- c) muži jsou na tom trochu lépe než ženy
- b) ženy jsou na tom trochu lépe než muži
- d) jsou si rovni

13. Omezuje podle Vašeho názoru péče o rodinu více

- a) pracovní postup a kariéru ženy
- b) pracovní postup a kariéru muže
- c) ničí, jsou na tom oba stejně
- d) nevím

14. Pokud jste zakroužkoval/a u předcházejí otázky možnost A nebo B, napište prosím, co podle Vás z rodinného života ztěžuje pracovní postup a působí u vybraného pohlaví na kariéru nejvíce?

.....

15. Považujete za důležité, aby byly děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže ve společnosti?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Demografické údaje:

Pohlaví

ŽENA MUŽ

Věk

20 – 29 let
30 – 39 let
40 – 49 let
50 – 59 let
60 a víc let

Rodinný stav

svobodný/á
ženatý/vdaná
rozvedený/á
vovec/vdova

Nejvyšší dokončené vzdělání

základní
střední
VOŠ
VŠ

Příloha č. 2 otázky v tabulkách: tabulky 1 – 12, otázky 1, 2, 4 – 8, 10 – 13, 15

1. Existuje podle Vašeho názoru v České republice diskriminace?		
	ŽENY	MUŽI
a) ANO	38	33
b) NE	0	6
c) NEVÍM	2	1

Tabulka č. 1

2. Co je podle Vašeho názoru převážným důvodem diskriminace?		
	ŽENY	MUŽI
a) rasa/etnikum	15	23
b) věk	13	10
c) pohlaví	10	2
d)sexuální orientace	0	0
e) jiné	2	5

Tabulka č. 2

4. V jaké oblasti se podle Vašeho názoru tato diskriminace projevuje nejvíce?		
	ŽENY	MUŽI
a) v zaměstnání	35	23
b) v osobním životě	4	14
c) ve vzdělávání	0	0
d) v jiné oblasti	0	0
e) nikde	1	2
f) nevím	0	1

Tabulka č. 3

5. Pocítil/a jste osobně někdy nerovnost anebo znevýhodnění kvůli pohlaví?		
	ŽENY	MUŽI
a) v zaměstnání	16	10
b) v osobním životě	4	5
c) ve vzdělávání	2	0
d) v jiné oblasti	0	0
e) nikde	12	23
f) nevím	6	2

Tabulka č. 4

6. Pokud byste se s nerovným zacházením setkal/a, myslíte si, že to u Vás vyvolalo větší zájem o tuto problematiku?

	ŽENY	MUŽI
a) ANO	17	11
b) NE	19	23
c) NEVÍM	4	6

Tabulka č. 5

7. Zajímáte se o témata zabývající se vzájemným postavením žen a mužů?

	ŽENY	MUŽI
a) ANO	17	8
b) NE	19	27
c) NEVÍM	4	5

Tabulka č. 6

8. Myslíte si, že se role muže v rodině za posledních 20 let změnila?

	ŽENY	MUŽI
a) ANO	30	33
b) NE	4	6
c) NEVÍM	6	1

Tabulka č. 7

10. Kdo ve Vaší rodině rozhoduje o důležitých a zásadních věcech?

	ŽENY	MUŽI
a) rozhodně žena / matka	5	3
b) spíše žena / matka	7	6
c) rozhodně muž /otec	1	0
d) spíše muž/otec	1	8
e) oba stejně	26	23
f) někdo jiný	0	0

Tabulka č. 8

11. Koho z Vaší rodiny považujete za živitele/ku rodiny?		
	ŽENY	MUŽI
a) rozhodně ženu / matku	2	1
b) spíše ženu / matku	6	4
c) rozhodně muže / otce	10	7
d) spíše muže / otce	20	16
e) oba stejně	2	6
f) někoho jiného	0	6

Tabulka č. 9

12. Jaké postavení mají podle vás ženy a muži na trhu práce?		
	ŽENY	MUŽI
a) muži jsou na tom výrazně lépe než ženy	23	14
b) ženy jsou na tom výrazně lépe než muži	0	0
c) muži jsou na tom trochu lépe než ženy	17	23
d) ženy jsou na tom trochu lépe než muži	0	0
e) jsou si rovni	0	3

Tabulka č. 10

13. Omezuje podle Vašeho názoru péče o rodinu více:		
	ŽENY	MUŽI
a) pracovní postup a kariéru ženy	30	31
b) pracovní postup a kariéru muže	0	0
c) ničí, jsou na tom oba stejně	6	0
d) nevím	4	9

Tabulka č. 11

15. Považujete za důležité, aby byly děti vychovávány a učeny s ohledem na potřebu rovných příležitostí pro ženy a muže v společnosti?		
	ŽENY	MUŽI
a) ANO	38	30
b) NE	2	9
c) NEVÍM	0	1

Tabulka č. 12